

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 58

(2000-2001)

Lov om endringer i svalbardloven m.m. (innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen)

*Tilråding fra Justis- og politidepartementet av 6. april 2001,
godkjent i statsråd samme dag.*

1 Innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen

1.1 Innledning

Justisdepartementet legger med dette fram forslag til lov om endringer i svalbardloven m.m. (innføring av lokaldemokrati).

Forslaget om å innføre en lokal styringsordning i Longyearbyen er drøftet i St.meld. nr. 9 (1999-2000) Svalbard. Stortinget ga sin tilslutning til forslaget, jf. Innst. S. nr 196 (1999-2000).

Justisdepartementet utarbeidet på dette grunnlaget et høringsnotat som inneholdt forslag til lovbestemmelser om de viktigste forhold vedrørende opprettelsen av Longyearbyen lokalstyre.

Notatet ble sendt på høring 1. november 2000 til følgende institusjoner og organisasjoner:

- alle departementene
- Bjørnøen AS
- Den norske dommerforening
- Det Norske Svalbardselskap
- Hålogaland lagmannsrett
- Kings Bay AS
- Kommunenes Sentralforbund
- Longyearbyen skole
- Longyearbyen sykehus
- NKK, Forbund for kommunal økonomiforvaltning og skatteinnkreving
- Norges Kommunerevisorforbund
- Norsk Polarinstitut
- Nord-Troms herredsrett
- Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
- Svalbard Arbeiderparti
- Svalbard Høyre
- Svalbard kirke
- Svalbard Kristelig folkeparti
- Svalbard likningskontor
- Svalbard Samfunnsdrift AS
- Svalbardrådet
- Sysselmannen på Svalbard
- Tromsø kommune
- Tverrpolitisk Fellesliste
- Universitetsstudiene på Svalbard (UNIS)
- Vervarslinga for Nord-Norge

Det kom inn i alt 22 høringsuttalelser. Følgende institusjoner og organisasjoner har avgitt realitetsuttalelse:

- Barne- og familiedepartementet
- Det Norske Svalbardselskap
- Finansdepartementet
- Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet

- Kommunal- og regionaldepartementet
- Miljøverndepartementet
- Nord-Troms herredsrett
- Norges Kommunerevisorforbund
- Nærings- og handelsdepartementet
- Svalbard Arbeiderparti
- Svalbard Kristelig folkeparti
- Svalbard Samfunnsdrift AS
- Svalbardrådet
- Sysselmannen på Svalbard
- Utenriksdepartementet.

Utkast til lovproposisjon har vært forelagt alle departementer.

1.2 Sammendrag

Det foreslås at reglene om Longyearbyen lokalstyre skal tas inn som et eget kapittel i svalbardloven.

Det nye rettssubjektet som opprettes er Longyearbyen lokalstyre. Fra samme tidspunkt skal Svalbardrådet avvikles.

Longyearbyen lokalstyre vil ved opprettelsen overta eierskapet i Svalbard Samfunnsdrift AS, som i dag utfører sentrale samfunnstjenester i Longyearbyen.

Longyearbyen lokalstyres geografiske virkeområde vil være avgrenset til Longyearbyen med nærområde. Angivelsen av virkeområdet knyttes til arealplanområdet for Longyearbyen.

Longyearbyen lokalstyre skal ha et styre (lokalstyre). Lokalstyret vil være det øverste organet i Longyearbyen lokalstyre. Styret skal velges av og blant Longyearbyens innbyggere etter nærmere regler.

Når det gjelder den interne organiseringen av Longyearbyen lokalstyre, er det foreslått å lovfeste at det skal opprettes et administrasjonsutvalg, at det skal velges leder og nestleder og at det skal ansettes en administrasjonssjef. Ut over dette er grunntanken at lokalstyret selv skal avgjøre organisatoriske spørsmål som gjelder egen virksomhet. Dette vil blant annet gjelde spørsmålet om hvordan overtakelsen av Svalbard Samfunnsdrift AS skal løses.

Longyearbyen lokalstyre vil innenfor sitt myndighetsområde ha ansvar for myndighetsutøvelse på ulike saksområder, for offentlig tjenesteyting og for utviklingsoppgaver.

Hjemmelsgrunnlaget for myndighet på det enkelte saksområdet vil fremgå av ulike lover, forskrifter og delegasjonsvedtak. I tillegg vil Longyearbyen lokalstyre få ansvaret for sentrale infrastrukturtiltak i Longyearbyen. Det ble i forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen forholdsvis detaljert angitt hvilke oppgaver Stortinget ønsker at Longyearbyen lokalstyre skal ha ansvaret for. Dette er på flere områder de samme oppgavene som kommunene har, men med viktige unntak, blant annet sosialtjenester og pleie- og omsorgstilbud.

I tillegg til pålagte oppgaver vil Longyearbyen lokalstyre ha anledning til å engasjere seg i andre oppgaver. På grunn av de særegne forholdene på Sval-

bard settes det imidlertid visse begrensinger for Longyearbyen lokalstyres handlefrihet sammenlignet med det som gjelder for kommunene.

Økonomisk planlegging og styring av økonomiske midler vil være en viktig side ved lokalstyrets virksomhet. Det foreslås å gjøre kommunelovens regler om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og rapportering gjeldende for Longyearbyen lokalstyre.

For den saksbehandling som utføres i Longyearbyen lokalstyre, vil forvaltningsloven og offentlighetsloven legges til grunn. I tillegg skal blant annet kommunelovens regler om møteprinsippet og om åpne og lukkede møter i folkevalgte organer gjelde tilsvarende. Videre foreslås det å lovfeste regler om tilsyn og kontroll med Longyearbyen lokalstyres virksomhet. Kommunelovens regler om statlig tilsyn og kontroll og internt tilsyn og kontroll foreslås gjort gjeldende.

Ansvar for oppgavene tilligger lokalstyret som øverste organ. Lokalstyret avgjør hvordan arbeidet skal organiseres og myndigheten utøves. Dette forutsetter adgang til intern delegasjon til administrasjonen og til underliggende organer, og stor grad av frihet til å finne en hensiktsmessig måte å organisere Longyearbyen lokalstyres totale virksomhet på.

Det foreslås videre at det opprettes konfliktråd og forliksråd for Svalbard. Det foreslås også å fjerne sysselmannens domskompetanse. Dessuten er reglene for valg av meddommere på Svalbard foreslått endret. Det er også foreslått endringer i Svalbardloven § 25 om kart- og delingsforretninger.

Innføring av lokaldemokrati nødvendiggjør også enkelte mindre endringer i barnehageloven og i lov om vern mot tobakkskader

Administrative og økonomiske konsekvenser av forslaget er omtalt i kapittel 6.

2 Bakgrunn for forslaget

2.1 Utvikling av lokaldemokrati i Longyearbyen

Spørsmålet om økt lokaldemokratisk innflytelse for den norske befolkningen på Svalbard har vært reist ved flere anledninger. Ved overtakelsen av suvereniteten i 1925 forkastet Stortinget forslag om å gjøre Svalbard til en egen kommune eller et fylke, og valgte i stedet en særegen administrativ ordning. Ved behandlingen av loven ga imidlertid flere representanter uttrykk for at det kunne bli aktuelt med en kommunalforvaltning beslektet med den som ellers gjelder for Norge, når forutsetningene var til stede.

Under den kalde krigen var norsk svalbardpolitikk preget av de rådende utenriks- og sikkerhetspolitiske forholdene, og av norske myndigheters behov for å styre utviklingen i dette sensitive området. Innføring av lokaldemokrati i de norske bosetningene var derfor ingen aktuell problemstilling, verken på sentralt eller lokalt hold.

Den gryende avspenningen fra slutten av 1960-tallet og samfunnsutviklingen i Longyearbyen i perioden, innebar imidlertid nye og bedre forutsetninger for lokaldemokratisk innflytelse. Etableringen av Det stedlige svalbardråd i 1971 var et uttrykk for dette. Utover på 1970-tallet engasjerte rådet seg sterkt i den lokale samfunnsutviklingen.

Spørsmålet om lokaldemokrati ble drøftet i St.meld. nr. 39 (1974-75) Vedrørende Svalbard. Regjeringen konkluderte med at tiden fremdeles ikke var moden for å gjøre Svalbard til et eget fylke eller innføre kommunalt selvstyre. Det ble imidlertid pekt på at Svalbard var inne i en sterk utvikling, og at administrative reformer kunne bli aktuelt på lengre sikt. Svalbardrådet anbefalte at det i første omgang burde satses på en utbygging av bestående institusjoner, og foreslo at rådet på enkelte felter burde kunne tillegges utøvende myndighet. Meldingen la også opp til å styrke rådets stilling etter disse linjene.

De sentrale myndighetenes holdning til lokaldemokrati endret seg lite på 1980-tallet. I St.meld. nr. 40 (1985-86) Svalbard ble det pekt på en rekke politiske, praktiske og økonomiske hindringer for utvikling av lokaldemokrati etter fastlandsmodellen. Regjeringen så et klart behov for å utrede konsekvensene, ikke minst med hensyn til traktatmessige forpliktelser og forholdet til utenlandske bosetninger. Samtidig ble det åpnet for at de enkelte bosetningene kunne gis en viss innflytelse på sin egen samfunnsutvikling, så vidt mulig etter det tradisjonelle mønsteret for norsk lokalforvaltning. Ved behandlingen av stortingsmeldingen uttalte den utvidede utenriks- og konstitusjonskomiteén i Innst. S. nr. 212 (1985-86) at en utvidelse av det lokale selvstyret for de norske samfunnene på øygruppen burde vurderes, eventuelt med utvidet myndighet for Svalbardrådet. Prosessen måtte imidlertid ta hensyn til de begrensningene som ligger i Svalbardtraktaten, og ikke føre til en endring i den status sysselmannen har på øygruppen.

Den raske utviklingen på Svalbard fra slutten av 1980-tallet aktualiserte spørsmålet om lokaldemokratisk innflytelse i Longyearbyen. I løpet av 1990-

årene ble det foretatt flere utredninger av spørsmålet. I 1995 ba Stortinget ved behandlingen av Dokument 8:85 (1994-1995) regjeringen om å legge fram en modell for lokaldemokrati.

Dette ble gjort i St.meld. nr. 9 (1999-2000) Svalbard, der det ble foreslått å innføre lokaldemokrati i Longyearbyen etter en egen modell, tilpasset de stedlige forholdene og den særskilte samfunnsstrukturen. De grunnleggende trekkene i forslaget var å opprette Longyearbyen lokalstyre, med et folkevalgt styre og en tilhørende administrasjon. Samtidig skulle Svalbardrådet avvikles.

Det ble videre skissert at Longyearbyen lokalstyre gis et utvidet ansvarsområde sammenlignet med det Svalbardrådet har hatt, men uten fullt ut å likestilles med kommunene på fastlandet. For det første ble det foreslått å gi organet vedtaksmyndighet i flere sakstyper. For det andre ble det foreslått at ansvaret for de offentlige samfunnstjenestene blir lagt til Longyearbyen lokalstyre, samtidig som eierskapet i Svalbard Samfunnsdrift AS overføres fra staten til Longyearbyen lokalstyre. Stortinget sluttet seg i Innst. S. nr. 196 (1999-2000) til forslaget, både når det gjelder organisering, myndighet og oppgaver.

Begrunnelsen for å innføre et utvidet lokalt folkestyre i Longyearbyen er de samme argumentene som begrunner det kommunale selvstyret på fastlandet. Ved å velge sitt eget lokalstyre vil innbyggerne i Longyearbyen få mulighet til å påvirke beslutninger og prioriteringer som angår lokale forhold. Lokalt selvstyre medfører at beslutningene tas så nær de berørte som mulig. Dette vil kunne gi en bedre tilpasning til lokale forhold. Videre vil et styrket lokaldemokrati kunne stimulere til økt engasjement i samfunnsutviklingen fra lokalbefolkningens side. Aktiv og bred deltakelse kan i sin tur virke positivt på fellesskapsfølelsen i lokalsamfunnet.

Samtidig gjør det seg gjeldende særlige forhold på Svalbard. Stortinget understreket i Innst. S. nr. 196 (1999-2000) at det ved innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen må tas hensyn til utenrikspolitiske forhold og statens særlige behov for kontroll med øygruppen, blant annet av hensyn til de høye, nasjonale miljømålene som er satt for Svalbard. Også de samfunnsmessige særtrekkene ved Longyearbyen som bosted er av betydning. Dessuten gjelder ikke de distriktpolitiske målsetningene og de virkemidler som i den forbindelse er innført, direkte for Svalbard. Samlet sett gir dette et annet rammeverk for et lokaldemokrati i Longyearbyen enn på fastlandet. Dette gjenspeiles i det regelverket som foreslås for Longyearbyen lokalstyre i denne proposisjonen.

Dersom Stortinget slutter seg til de forslag som fremmes, tas det sikte på å etablere Longyearbyen lokalstyre med virkning fra 1.1.2002.

2.2 Overføring av aksjene i Svalbard Samfunnsdrift AS

De offentlige samfunnstjenestene i Longyearbyen utføres i dag av staten gjennom Svalbard Samfunnsdrift AS. Svalbard Samfunnsdrift AS er et heleid statlig aksjeselskap som er opprettet for å utføre de offentlige samfunnstjenestene i Longyearbyen. I stortingsmeldingen om Svalbard ble det foreslått at Longyearbyen lokalstyre overtar eierskapet i Svalbard Samfunnsdrift AS, og at ansvaret for samfunnstjenestene samtidig blir overført til Longyearbyen lokalstyre. Dette sluttet Stortinget seg til.

Overføringen av eierskapet vil skje ved at alle aksjer i selskapet overføres fra staten til Longyearbyen lokalstyre.

Ved aksjeoverdragelsen vil alle avtaler som gjelder Svalbard Samfunnsdrift AS' virksomhet bestå uforandret. Det samme gjelder ansattes avtaler.

En konsekvens av endringen i eierskapet vil være at tilskuddet som i dag gis over statsbudsjettet til Svalbard Samfunnsdrift AS, i stedet vil bli gitt direkte til Longyearbyen lokalstyre, som vil kanalisere midler videre til Svalbard Samfunnsdrift AS. Størrelsen på statstilskuddet vil være avhengig av årlige beslutninger i Stortinget.

Forholdet mellom Longyearbyen lokalstyre og selskapet vil reguleres av lov om aksjeselskaper av 13. juni 1997 nr. 44 (aksjeloven). Som eier av samtlige aksjer i Svalbard Samfunnsdrift AS vil Longyearbyen lokalstyre kunne utøve sine eierbeføyelser ved bl.a. valg av styre og ved å fastsette vedtekter for selskapet. Andre styringsverktøy vil kunne være å inngå avtaler og å sette vilkår for tilskudd.

Å velge styret er noe av det viktigste en eier gjør. Longyearbyen lokalstyre vil stå fritt til å velge styremedlemmer innenfor aksjelovens alminnelige begrensninger. Det kan velge styremedlemmer fra egne rekker, eller det kan hente inn personer utenfra som f.eks. har erfaring med å lede aksjeselskaper.

Det kan være ulike bestemmelser som er aktuelle å innta i vedtektene. Det kan f.eks. fastsettes at enkelte særskilte typer avgjørelser skal tas i generalforsamlingen, så som fastsettelse av gebyrer. Det kan f.eks. også fastsettes at det skal være særskilte rutiner for informasjon fra selskapet til Longyearbyen lokalstyre, så som at styreprotokollene skal oversendes eller at administrerende direktør i selskapet jevnlig skal orientere lokalstyret om virksomheten.

I tillegg kan det inngås avtaler mellom Longyearbyen lokalstyre og selskapet. Det vil være naturlig at disse avtalene gjelder mer langsiktige forhold, f.eks. de infrastruktur tjenester Svalbard Samfunnsdrift AS skal yte til innbyggerne. Det kan også inngås avtale om at Svalbard Samfunnsdrift AS skal utføre saksforberedende arbeid for Longyearbyen lokalstyre.

Videre kan Longyearbyen lokalstyre sette vilkår for de tilskuddene selskapet vil motta hvert år. Det vil her være aktuelt å stille vilkår som knytter seg til det budsjettåret tilskuddet gis for, slik som nivået på de tjenestene som skal ytes, forandringer i tjenestetilbudet osv.

Når Longyearbyen lokalstyre overtar som eier av Svalbard Samfunnsdrift AS, vil det være opp til Longyearbyen lokalstyre om det vil videreføre Svalbard Samfunnsdrift AS som et aksjeselskap, eller om det vil nedlegge hele eller deler av Svalbard Samfunnsdrift AS og overføre virksomheten til Longyearbyen lokalstyre. Et annet alternativ er at hele eller deler av selskapet omdannes til et kommunalt foretak, jf. omtale under punkt 3.4.6 nedenfor.

Svalbard Arbeiderparti har kommentert aksjeoverføringen på denne måten:

«Svalbard Arbeiderparti ser det formålstjenlig at omorganiseringen av SSD A/S er fullført før lokalstyret overtar ansvaret for SSD og de tjenester selskapet i dag utfører. Det vil under en slik omorganisering med staten som eier og medspiller være mulig å finne beskjefte for eventuelle overtallige i administrasjonen innen statens omfattende virksomhet på Svalbard, uten at man trenger å gå til oppsigelser eller førtidspensjonering. Svalbard Arbeiderparti ønsker å organisere sam-

funnstjenestene slik at brukerne har mulighet til innflytelse og at beslutninger blir tatt på lavest mulig nivå. Vi ønsker en liten og effektiv administrasjon med fokus på tjenesteproduksjon, kostnadskontroll samt god service til innbyggerne. Svalbard Arbeiderparti legger til grunn at det ikke følger forpliktelser utover det som fremgår av aksjelov, arbeidsmiljølov og hovedavtale ved overtakelse av SSD.»

Til dette skal det bemerkes at det er lagt opp til at Longyearbyen lokalstyre overtar Svalbard Samfunnsdrift AS slik selskapet er på overtakelsestidpunktet. Det vil bli opp til lokalstyret å avgjøre organisatoriske spørsmål for virksomheten, herunder hvordan administrasjonen skal organiseres.

3 Longyearbyen lokalstyre

3.1 Innledning

De regler som foreslås om Longyearbyen lokalstyre regulerer i hovedsak *organiseringen* av Longyearbyen lokalstyres virksomhet og rammene for den. Hvilke *oppgaver* Longyearbyen lokalstyre skal utføre, vil i all hovedsak ikke fremgå av svalbardloven, men av regelverket på det enkelte saksområdet. Det er her tatt utgangspunkt i systematikken i kommuneloven. Det gjøres imidlertid viktige tilpasninger av hensyn til de stedlige forhold. Dette er omtalt og begrunnet nedenfor.

Flere høringsinstanser har i sine uttalelser tatt opp spørsmål om grunnei-erretten i Longyearbyen. Spørsmålet er ikke omfattet av dette lovforslaget, men vil bli avklart gjennom en egen prosess. Innspillene fra disse instansene vil bli tatt med i den forbindelse.

3.2 Etablering av Longyearbyen lokalstyre

Forslag i høringsbrevet

Spørsmålet om innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen har vært gjenstand for bred debatt. Lokaldemokratiet i Longyearbyen er utformet gjennom en grundig politisk prosess, både lokalt og sentralt. Forslaget til innføring av lokaldemokrati slik det ble fremmet i stortingsmeldingen om Svalbard, fikk bred tilslutning i Stortinget.

I høringsbrevet ble det foreslått en organisering av lokaldemokratiet i Longyearbyen som i hovedtrekk bygger på det systemet som gjelder for kommunene, men ved visse tilpasninger begrunnet i de særlige stedlige forholdene.

Det ble foreslått å etablere et folkevalgt organ, Longyearbyen lokalstyre. Longyearbyen lokalstyre skal velges av og blant Longyearbyens innbyggere etter nærmere regler. Det rettssubjektet som blir opprettet, og som består av lokalstyret og en administrasjon, ble i høringsbrevet foreslått å kalle Longyearbyen lokalforvaltning.

Samtidig med opprettelsen av Longyearbyen lokalstyre vil Svalbardrådet bli avviklet.

Høringsinstansenes syn

De fleste høringsinstanser har ikke hatt merknader til beslutningen om å innføre økt lokalt selvstyre i Longyearbyen og måten dette foreslås gjort på.

Nord-Troms herredsstyre sier imidlertid i sin uttalelse:

«Det er mitt alminnelige inntrykk at folk flest i Longyearbyen ikke ønsker seg lokaldemokrati. Tvert om tror jeg at folk flest er godt fornøyd med nåværende organisering av offentlig servicetilbud og infrastruktur.»

Det Norske Svalbardselskap sier følgende i sin uttalelse:

«Det Norske Svalbardselskap har ingen innvendinger mot innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen. Man fester seg imidlertid ved at myndighetsområdet skal være avgrenset til Longyearbyen arealplanområde. Man har samtidig forståelse for at det nødvendigvis må være et rammeverk for lokaldemokratiets utøvelser, blant annet av hensyn til eventuelle problemsituasjoner man kan møte. Disse hensyn synes detaljert tilgodesett, slik at det kan spørres om slike detaljbestemmelser ikke blir til brems på en praktisk og fornuftig utøvelse. Tross alt dreier det seg om kun ca. 1350 mennesker og et meget begrenset operasjonsområde. Allikevel skal ikke disse synspunkter utgjøre noen avvisning av høringsnotatet som Det Norske Svalbardselskap stort sett slutter seg til.»

Utenriksdepartementet sier i sin høringsuttalelse:

«Utenriksdepartementet minner igjen om de mulige utenrikspolitiske konsekvenser ved innføring av lokalstyre i Longyearbyen. Med tanke på at det på et senere tidspunkt vil kunne bli aktuelt å overføre flere ansvarsområder til lokalforvaltningen, bør det derfor være rom for evaluering av lokalstyret underveis.»

Når det gjelder den formen for lokaldemokrati som er foreslått for Longyearbyen, uttaler *Kommunal- og regionaldepartementet* følgende:

«Kommunal- og regionaldepartementets oppfatning er at Justisdepartementets forslag til lovregulering av en lokal selvstyremodell i Longyearbyen er godt tilpasset de spesielle forhold som gjør seg gjeldende på Svalbard. Hovedtrekkene i regelverket for styringsmodellen er hentet fra kommuneloven, og er i pakt med de sentrale hensyn denne loven bygger på. Når det gjelder de begrensinger som er lagt på Longyearbyen lokalforvaltnings alminnelige saklige kompetanse/myndighetsområde, er disse begrunnet i særtrekk ved Svalbard-samfunnet. Departementet har ingen merknader til dette.»

Svalbard Arbeiderparti bemerker i sin uttalelse:

«Det er en overordnet målsetting for Svalbard Arbeiderparti at omorganiseringen ikke skal føre til mer byråkrati og administrasjon enn det er i dag rundt de samfunnstjenester lokalstyret får ansvaret for.»

Departementets vurderinger

Ingen høringsinstanser har hatt innvendinger til grunntrekkene i den foreslåtte utformingen av lokaldemokratiet i Longyearbyen.

Som gjengitt i stortingsmeldingen, ga flere instanser i forbindelse med arbeidet med å innføre lokaldemokrati i Longyearbyen uttrykk for at omstillingsprosessen med å innføre økt lokaldemokrati burde skje gradvis og med mulighet for å tilpasse systemet underveis.

Den ordningen det nå legges opp til, vil innebære at størstedelen av oppgavene overføres til Longyearbyen lokalstyre fra 1. januar 2002. En del av oppgavene vil imidlertid bli overført senere, dette gjelder bl.a. ansvaret for skolen.

Departementet legger til grunn at ordningen må evalueres løpende. Behov for endringer og tilpasninger i systemet kan gjennomføres ved endrin-

ger i aktuelle lover og forskrifter. Dette vil sikre at eventuelle tilpasnings- og endringsforslag blir gjenstand for en bred og grundig behandling.

Svalbard Arbeiderparti påpeker at man ikke ønsker mer byråkrati og administrasjon enn det i dag er knyttet til samfunnstjenestene. Til dette skal det bemerkes at Longyearbyen lokalstyre vil bli tillagt myndighet på områder der de i dag ikke har innflytelse. Dette er dessuten myndighetsområder og tjenester som det av rettssikkerhetshensyn er viktig å ha betryggende saksbehandlingsrutiner for. Den totale arbeidsmengden for Longyearbyen lokalstyre vil derfor bli noe større enn det Svalbardrådet og Svalbard Samfunnsdrift AS sett under ett har i dag. Det må forventes at disse forholdene vil ha konsekvenser for den totale ressursbruken.

Samtidig er det et uttalt mål at lokalstyret organiserer virksomheten på en rasjonell og effektiv måte, jf. den foreslåtte formålsbestemmelsen i § 29. Det vil imidlertid være opp til lokalstyret å finne ut hvordan virksomheten mest formålstjenlig kan organiseres.

Når det gjelder navnene på det nye rettssubjektet og det folkevalgte organet, som ble foreslått som hhv. Longyearbyen lokalforvaltning og Longyearbyen lokalstyre, har det vist seg at det lett skjer en forveksling av disse to begrepene. Justisdepartementet er derfor kommet til at man vil foreslå en noe annen begrepsbruk. Det foreslås at rettssubjektet, som består av det folkevalgte organet og dets administrasjon, gis navnet *Longyearbyen lokalstyre*. Det folkevalgte organet, gis navnet *lokalstyret*. Lokalstyret vil da være det øverste organ i Longyearbyen lokalstyre. Heller ikke dette navnevalget er helt godt språklig sett. I praksis vil det imidlertid sjelden være behov for å skille mellom de to organene. Man vil derfor i de aller fleste tilfeller kunne benytte *Longyearbyen lokalstyre*. For de tilfeller hvor det er behov for å skille mellom lokalstyret og hele rettssubjektet, vil de foreslåtte begrepene gi rom for det.

3.3 Geografiske grenser for virksomheten

Forslag i høringsbrevet

Hensikten med å innføre lokaldemokrati i Longyearbyen er å gi innbyggerne i Longyearbyen større innflytelse over utviklingen av sitt eget lokalsamfunn. I stortingsmeldingen ble det derfor foreslått at Longyearbyen lokalstyres myndighetsområde skal være avgrenset til Longyearbyen arealplanområde, som omfatter bosettingen med nærområder. Også utenrikspolitiske og miljømessige hensyn taler for en slik avgrensning. Stortinget sluttet seg til dette.

I høringsbrevet ble det på denne bakgrunn foreslått å lovfeste at Longyearbyen lokalstyres virkeområde skal være Longyearbyen arealplanområde, jf. forslag til § 33. Det ble i forslaget henvist til forskrift om arealplanlegging i bosettingen på Svalbard av 24. januar 1997 § 2, som angir grensene for Longyearbyen arealplanområde.

Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser har gått mot forslaget om at virkeområdet for Longyearbyen lokalstyre begrenses til Longyearbyens nærområde. Det gis også til-

slutning til at de geografiske grensene knyttes opp til arealplanområdet. *Svalbardrådet* uttaler:

«Den geografiske avgrensinga har vært diskutert tidligere, og forslaget er i tråd med tidligere vedtak i Svalbardrådet.»

Både Sysselmannen på Svalbard og Miljøverndepartementet har forslag til en annen måte å angi myndighetsområdet på enn det som fremgår av høringsbrevet. *Sysselmannen* uttaler:

«Sysselmannen er enig i forslaget om geografisk avgrensing av området for lokalstyrets kompetanse, men det bør unngås at man i loven knytter denne avgrensingen til en bestemt forskrift.»

Sysselmannen foreslår som følge av dette en endret ordlyd i § 33, der det går fram at grensene for arealplanområdet fremgår av den til enhver tid gjeldende arealplanforskrift, som gis med hjemmel i lov om miljøvern på Svalbard. Miljøverndepartementets forslag er i all hovedsak likelydende.

Departementets vurderinger

Som nevnt i høringsbrevet, er hensikten med å innføre lokaldemokrati i Longyearbyen å gi innbyggerne i Longyearbyen større innflytelse over utviklingen i sitt eget lokalsamfunn. Det er derfor naturlig at Longyearbyen lokalstyre ikke har myndighet utenfor Longyearbyen arealplanområde. Longyearbyen arealplanområde omfatter Longyeardalen, Østre Adventfjord og deler av Adventdalen. I tillegg omfatter det hytteområdet på Vindodden.

Justisdepartementet er enig i at grensen for myndighetsområdet bør være den til enhver tid gjeldende arealplangrense, og slutter seg til Sysselmannens og Miljøverndepartementets forslag til hvordan angivelsen bør fremgå av loven. Forslaget til § 33 er endret i tråd med dette.

Man vil dermed få en ordning med parallelle myndighetsorganer, med samme saklige myndighet, men innenfor ulike geografiske områder. Dette vil gjelde bl.a. i helserådsaker, barnevernsaker og sjenkebevillingsaker. Longyearbyen lokalstyre vil ha myndighet i Longyearbyen, mens sysselmannen vil ha den samme myndigheten i de andre bosetningene og for resten av Svalbard.

3.4 Organisering av virksomheten

3.4.1 Valg til lokalstyret

3.4.1.1 Stemmerett

Forslag i høringsbrevet

Valg til Svalbardrådet reguleres av forskrift om valg av medlemmer og vara-medlemmer til Svalbardrådet av 10. juni 1993. Forskriften fastsetter at alle som bor på Svalbard har stemmerett ved valg til Svalbardrådet hvis man har fylt eller fyller 18 år i valgåret og fyller vilkårene for å avgi stemme ved kommune-styre- og fylkestingsvalg i Norge. I høringsbrevet foreslo departementet å endre stemmerettsreglene noe.

En av begrunnelsene for opprettelsen av Longyearbyen lokalstyre er at velgerne skal få innflytelse på utviklingen av lokalsamfunnet i Longyearbyen. Det er derfor etter departementets oppfatning de som har bostedsadresse i Longyearbyen som bør ha stemmerett ved valget til lokalstyret. Det ikke naturlig å gi stemmerett til lokalstyret for de som er bosatt andre steder på Svalbard. Dette vil innebære at de som bor i Ny-Ålesund, på Bjørnøya, på Hopen, i Barentsburg og eventuelt i Pyramiden ikke får stemme ved valg til lokalstyret. De som arbeider i Svea, vil ha stemmerett dersom de har bostedsadresse i Longyearbyen. De som eventuelt måtte velge å pendle direkte til fastlandet fra Svea, vil ikke ha stemmerett til lokalstyret.

Det ble derfor i høringsbrevet forslått at lokalstyret velges av de stemmeberettigede innbyggere bosatt i Longyearbyen, jf. forslag til § 34 første ledd. Ved spørsmål om bostedsadresse vil befolkningsregisteret for Svalbard bli lagt til grunn.

Videre er adgangen til å stemme til Svalbardrådet i dag knyttet til stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalg på fastlandet. Etter departementets oppfatning er det ikke lenger grunn til å gå veien om stemmeretten til kommunestyre- og fylkestingsvalg, men heller gjøre tilsvarende regler gjeldende ved valg til lokalstyret. I praksis vil dette bety at de som ikke er norske statsborgere og som er bosatt i Longyearbyen vil få stemmerett etter å ha bodd der i tre år. Statsborgere i andre nordiske land vil ha stemmerett dersom de den 31. mars i valgåret står innført i befolkningsregisteret for Svalbard som bosatt i Longyearbyen. Begge grupper må dessuten fylle de vilkår som gjelder for norske statsborgere.

For øvrig skal det bemerkes at bosatte på Svalbard har stemmerett og er valgbare til kommunestyret, fylkestinget og Stortinget gjennom sin hjemstedskommune. Bosatte i Longyearbyen vil ikke miste disse rettighetene, selv om de får stemmerett og er valgbare til lokalstyret i Longyearbyen.

Valget skal gjennomføres som forholdstallsvalg. Nærmere regler om stemmerett, valgbarhet og gjennomføring av valg er foreslått fastsatt i forskrift, jf. forslag til § 34 fjerde ledd. Det er naturlig å legge til grunn de reglene som i dag gjelder for valg til Svalbardrådet.

Høringsinstansenes syn

Nord-Troms herredsrett uttaler:

«Forslaget til hvem som skal ha stemmerett er greit. Det kan imidlertid virke noe rart at folk som bor i Longyearbyen både skal ha stemmerett til lokalstyret der og til kommunestyret hjemme».

Svalbardrådet uttaler:

«Svalbardrådet har også tidligere diskutert hvem som bør ha stemmerett og slutter seg til endringsforslaget hvor det slås fast at det gjelder innbyggere med bostedsadresse Longyearbyen.»

Departementets vurderinger

Som det fremgår flere steder i høringsbrevet, skal det ikke bygges ut et fullt kommunalt tjenestetilbud i Longyearbyen. Dette innebærer at bosatte i Long-

yearbyen i forhold til visse helse- og sosialtjenester skal beholde fastlandstilknytningen. Det er derfor etter departementets syn naturlig at fastlandstilknytningen beholdes for stemmeretten til kommunestyre, fylkesting og Stortinget. Dette vil som påpekt gi dobbel stemmerett for bosatte i Longyearbyen. Justisdepartementet vil vise til at ordningen har en praktisk begrunnelse og kan ikke se at det finnes prinsipielle innvendinger til den.

Det fremmes forslag om regler for stemmerett i overensstemmelse med høringsbrevet. Reglene fremgår av forslag til § 34.

3.4.1.2 Valgbarhet

Forslag i høringsbrevet

For å kunne velges som medlem til Svalbardrådet i dag må man bo i Longyearbyen eller Svea. I høringsbrevet ble det foreslått at det bare er stemmeberettigede personer med bostedsadresse i Longyearbyen som skal være valgbare, og ikke de som er bosatt andre steder på Svalbard, jf. forslag til § 34 første ledd. Dette er også i overensstemmelse med det utenrikskomiteen ga uttrykk for i Innst.S. nr. 196 (1999-2000).

De nærmere regler for hvem som kan velges som medlem eller varamedlem til lokalstyret vil bli fastsatt i forskrift, jf. forslag til § 34 fjerde ledd. Forskriften vil i stor grad kunne bygge på eksisterende regler om valg til Svalbardrådet. I den forbindelse vil det bl.a. vurderes om enkelte personer bør være unntatt fra valg, på samme måte som ved kommunestyrevalg.

Høringsinstansenes syn

Ingen instanser har uttalt seg om forslaget

Departementets vurderinger

Forslaget fremmes i tråd med høringsbrevet. Forslaget fremgår av § 34.

3.4.1.3 Valgperiode, suppleringsvalg

Forslag i høringsbrevet

I dag er det valg til Svalbardrådet hvert annet år. Det ble i stortingsmeldingen om Svalbard foreslått å videreføre dette ved valg til lokalstyret. Som begrunnelse ble det blant annet pekt på at den gjennomsnittlige botiden i Longyearbyen er kortere enn på fastlandet.

I Innst. S. nr. 196 (1999-2000) ga utenrikskomiteen uttrykk for at man heller ikke på Svalbard bør fravike regelen om fire års valgperioder. Komiteen bemerket imidlertid at botiden i Longyearbyen er kortere enn botiden i en fastlandskommune, og foreslo derfor at det i tillegg innføres en ordning med suppleringsvalg hvert annet år dersom det blir nødvendig. Tilsvarende ordning med suppleringsvalg har man ikke for valg til kommunestyre eller fylkesting.

I tråd med dette ble det i høringsbrevet foreslått at valg av medlemmer til lokalstyret gjelder for fire år, og at det åpnes for å holde suppleringsvalg. Nær-

mere regler om gjennomføring av valg og suppleringsvalg ble foreslått fastsatt i forskrift.

Stortinget foreslo at tidspunktet for suppleringsvalg skal være etter to år. Etter departementets syn er det mer sannsynlig at behovet for suppleringsvalg vil oppstå senere i valgperioden, og det kan også oppstå på ulike tidspunkt for de ulike partiene. Departementet foreslo derfor i høringsbrevet at suppleringsvalg ikke knyttes til et fast tidspunkt, men finner sted i de enkelte partiene/grupperingene ved behov.

Samtidig ble det understreket at partiene for å unngå suppleringsvalg bør sette opp listeforslag med det maksimale antall tillatte personer, slik at det tas høyde for at flere av dem som velges til lokalstyret kan flytte fra Svalbard i løpet av valgperioden.

Høringsinstansenes syn

Svalbard Kristelig Folkeparti uttaler seg om konsekvensen av å gå over til fire års valgperioder og muligheten for å øke antallet listekandidater:

«Forslag til ny valgordning vil gjøre det vanskelig for politiske partier å skaffe nok representanter til valget i Longyearbyen lokalstyre.

En konsekvens av at det er foreslått 4-års-perioder for Longyearbyen lokalstyre, er at det vil bli stor utskiftning i løpet av valgperioden. I avsnitt 1.6.3 Suppleringsvalg er det uttrykt flg: «Videre er det meget viktig at partiene til valgene setter opp listeforslag med det maksimale antall tillatte personer, slik at det tas høyde for at flere av dem som velges til lokalstyret kan flytte fra Svalbard i løpet av valgperioden.» En slik forutsetning vil være vanskelig å fylle for partiene. Erfaringen i dag er at det er vanskelig å skaffe tilstrekkelig med navn for å kunne oppfylle minstekravet.

Som kjent er det få politiske partier i Longyearbyen i dag. Vi har håpet at det skal være mulig også for andre partier å etablere seg her, slik at vi kan få en mer «normal» situasjon når det gjelder partisammensetning i Longyearbyen lokalstyre. At det settes forutsetninger som er umulige å innfri, vil motvirke bredere partirepresentasjon.

En konsekvens av den raske utskiftningen av befolkningen på Svalbard vil være at vilkårene for enkelte partier vil endre seg hurtigere. Om det er grunnlag for en partirepresentasjon i valgåret, er det ikke sikkert at det er det for eksempel tre år senere. Og det kan i mellomtiden ha oppstått grunnlag for en representasjon som ikke får «slippe til» før neste valg.

Vi mener at ordningen med 2 års valgperioder i Longyearbyen bør bestå, og at det ikke må legges inn urealistiske forutsetninger om antall valgkandidater.»

Svalbardrådet uttaler seg slik om suppleringsvalgsordningen:

«Når det gjelder suppleringsvalg, må utgangspunktet være at en må prøve å unngå det ved at for eksempel forskriftene utformes slik at antall vararepresentanter er tilstrekkelig stort.»

Svalbard Arbeiderpartier følgende om suppleringsvalg:

«For å unngå behovet for suppleringsvalg økes antallet vararepresentanter. Arbeiderpartiet ser det ikke som formålstjenlig å bruke et system med suppleringsvalg.»

Departementets vurderinger

Til utvidelsen av valgperioden fra to år til fire år har Svalbard Krf påpekt at det vil gjøre det vanskeligere for partiene å skaffe nok representanter til sine lister, og at det må påregnes store utskiftninger i valgperioden. Ordninger som forutsetter at antallet listekandidater økes vil dessuten gjøre det vanskeligere for nye partier å etablere seg på øygruppen.

Departementet har forståelse for disse argumentene. Mange som bosetter seg i Longyearbyen har et forholdsvis kort tidsperspektiv, og fire års valgperiode kan medvirke til at innbyggerne avstår fra å stille som listekandidater. Forslaget om å øke valgperioden fra to år til fire år er imidlertid uttrykk for Stortingets syn, og er begrunnet i ønsket om å ha samme valgperiode i Longyearbyen som på fastlandet. Departementet legger dette til grunn når det foreslås å innføre fire års valgperiode for lokalstyret.

Ordnningen med suppleringsvalg er ment å skulle avbøte konsekvensene av den korte botiden og problemene med at valgte representanter forlater sine verv før valgperioden er over. Svalbardrådet har påpekt at man bør forsøke å unngå suppleringsvalg ved at det velges et tilstrekkelig antall vararepresentanter. Svalbard Arbeiderparti går mot forslaget om suppleringsvalg, og ønsker at man heller øker antallet vararepresentanter.

Justisdepartementet har i høringsbrevet understreket at listene bør ha et så stort antall kandidater at suppleringsvalg langt på vei kan unngås. Dette forutsetter riktignok at grupperingen har et tilstrekkelig antall kandidater å føre opp. Samtidig må man kunne ta utgangspunkt i at utfallet av valget vil avspeile tilslutningen blant velgerne. Det må forutsettes at grupperingene med størst oppslutning blant innbyggerne, som dermed trenger flest representanter, også bør kunne rekruttere et tilstrekkelig antall listekandidater.

Men det kan ikke utelukkes at det kan bli behov for suppleringsvalg, kanskje særlig for mindre partier/grupperinger som ikke har mange vararepresentanter. Justisdepartementet går derfor inn for en ordning med suppleringsvalg, slik Stortinget har foreslått.

Etter departementets oppfatning er det to ulike måter å gjennomføre suppleringsvalg på. Et alternativ er at alle stemmeberettigede velgere foretar valg på de plassene som er blitt «tomme» pga. flytting fra Longyearbyen. Det er ressurskrevende å gjennomføre et fullt valg. Det er også spørsmål om hvor stor valgdeltakelse man vil få på et valg som bare gjelder noen få plasser. Muligens vil det også være vanskelig å forstå for velgerne hva som egentlig er forskjellen på de to valgene, særlig fordi den praktiske gjennomføringen av dem vil bli lik. En slik gjennomføring vil også kunne endre styrkeforholdet mellom partiene under valgperioden.

Et annet - og etter departementets oppfatning bedre - alternativ er at de enkelte partier eller grupperinger (listesamarbeid) foretar valg av nye medlemmer. Dette vil innebære at når et parti ikke lenger har flere personer igjen på sin liste, velger partiene/grupperingene selv nye personer. Lokalstyret suppleres med de nyvalgte personene forholdsmessig. Dette medfører at suppleringsvalg opprettholder styrkeforholdet mellom partiene.

Ordnningen medfører at velgerne ikke får anledning til å ta stilling til om de ønsker vedkommende inn i lokalstyret. På den annen side er det også i den ordinære nominasjonsprosessen partiene/grupperingene selv som avgjør

hvem som skal stå på listene, og de har således uansett stor innflytelse på hvem som skal kunne velges.

Det må imidlertid understrekes at før det foretas suppleringsvalg må hvert parti sette inn samtlige varamedlemmer. Det vil da være viktig at valgordningen åpner for et stort antall vararepresentanter, og at partiene/grupperingene følger opp dette ved å nominere det maksimale antall tillatte personer. På den måten vil man i størst mulig grad kunne unngå at det må gjennomføres suppleringsvalg.

Det fremmes på denne bakgrunn forslag om fire års valgperiode ved valg til lokalstyret og adgang til å foreta suppleringsvalg ved behov, jf. § 34 annet ledd.

3.4.1.4 Valg høsten 2001. Overgangsregler

De foreslåtte reglene for valg til lokalstyret planlegges å tre i kraft 1.1.2002. Det valget som skal gjennomføres høsten 2001, og som i praksis vil gjelde valg av medlemmene til det nye lokalstyret, vil imidlertid skje etter de gjeldende regler for valg til Svalbardrådet.

Det er ønskelig at valg til lokalstyret skjer samme år som valg til kommunestyret og fylkestinget. Det foreslås derfor en overgangsbestemmelse om at det første lokalstyret bare skal sitte fram til valget høsten 2003.

3.4.2 Sammensetning i lokalstyret, valg av leder og nestleder

Forslag i høringsbrevet

Etter gjeldende forskrift skal det velges 15 medlemmer til Svalbardrådet. Det ble i høringsbrevet foreslått at lokalstyret selv skal kunne fastsette antall medlemmer i lokalstyret. Men lokalstyret skal ha minst 11 medlemmer, som er det minste antallet kommunestyre i kommuner av tilsvarende størrelse på fastlandet skal ha. Medlemstallet skal dessuten være et ulike tall. Forslaget fremgår av § 34, tredje ledd.

Det ble foreslått at nærmere regler om de folkevalgtes rettigheter og plikter fastsettes i forskrift, jf. § 38.

Det ble videre foreslått at lokalstyret skal velge leder og nestleder, jf. § 35 annet ledd. Det er lagt opp til å videreføre de benevnelsene som i dag brukes i Svalbardrådet i stedet for ordfører og varaordfører. For øvrig er reglene lagt opp etter kommuneloven. Det innebærer at det er de faste medlemmene i lokalstyret som velger leder og nestleder blant administrasjonsutvalgets faste medlemmer. Varamedlemmer til administrasjonsutvalget kan altså ikke velges til leder eller nestleder. Det er naturlig at lederen og nestlederen velges når lokalstyret konstituerer seg. Valget gjelder hele valgperioden.

Lederen skal lede møtene i lokalstyret og administrasjonsutvalget. Lederen er rettslig representant for Longyearbyen lokalstyre og underskriver på vegne av lokalstyret i alle tilfeller der myndigheten ikke er lagt til eller delegert til andre. Lederen vil ha møte- og talerett i alle organer under lokalstyret. Nestlederen vil være lederens faste stedfortreder.

Bestemmelsene om leder og nestleder fremgår av forslag til § 35 annet ledd.

Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser har uttalt seg om forslaget.

Departementets vurderinger

Det foreslås bestemmelser om sammensetningen av lokalstyret og valg av leder og nestleder som beskrevet i høringsbrevet.

Nærmere regler om folkevalgtes rettigheter og plikter foreslås gitt i forskrift, jf. § 38.

I tillegg foreslås det at lokalstyret kan gi lederen myndighet til å treffe vedtak i enkeltsaker eller i typer saker som ikke er av prinsipiell betydning. Denne bestemmelsen tilsvarer kommuneloven § 9 nr. 5. I høringsbrevet ble en tilsvarende regel foreslått for lederen av administrasjonen, men ved en inkurie ble det ikke foreslått vedrørende lederen av lokalstyret. Forslaget er inntatt i § 35 annet ledd siste punktum.

3.4.3 Andre folkevalgte organer

3.4.3.1 Administrasjonsutvalg

Forslag i høringsbrevet

Alle kommuner som ikke har parlamentarisk styreform, skal ha formannskap. Dette organet skal fungere som et «arbeidsutvalg» for kommunestyret. I kommuneloven er det regler om sammensetning og valg av formannskap og formannskapets funksjoner.

I høringsbrevet ble det foreslått at også Longyearbyen lokalstyre skal ha et utvalg med denne funksjonen. I Svalbardrådet er utvalget med tilsvarende funksjon kalt administrasjonsutvalget. Det ble foreslått å videreføre denne benevnelsen.

Det ble foreslått regler tilsvarende de som gjelder for formannskapet i kommunen. Administrasjonsutvalget skal bestå av minst 5 personer. Medlemmene og varamedlemmene velges av og blant lokalstyrets faste medlemmer. Varamedlemmer til lokalstyret kan således ikke velges inn i administrasjonsutvalget. Det er naturlig at administrasjonsutvalget velges når lokalstyret konstituerer seg, jf. ordningen i kommuneloven. Administrasjonsutvalget skal velges av lokalstyret selv. Valget gjelder hele valgperioden.

Videre ble det foreslått å lovfeste at administrasjonsutvalget skal behandle forslag til økonomiplan og årsbudsjett. Ut over dette skal lokalstyret selv fastsette området for administrasjonsutvalgets virksomhet.

Administrasjonsutvalgets viktigste funksjon vil være å forberede saker som skal behandles i lokalstyret, slik at saksbehandlingen i lokalstyret blir enklere og mer fokusert på et mindre utvalg særlig viktige eller kontroversielle spørsmål. Administrasjonsutvalget skal også kunne tre i lokalstyrets sted og sluttbehandle og treffe vedtak i medhold av fullmakt (delegasjon) fra lokalstyret.

Kommunelovens regler om kjønnsrepresentasjon ved utskiftninger ble foreslått gitt tilsvarende anvendelse, jf. merknadene under pkt. 3.4.4 om kjønnsrepresentasjon.

Forslag til regler om administrasjonsutvalget fremgår av § 35 første ledd.

Nærmere regler om saksbehandlingen i folkevalgte organer, herunder administrasjonsutvalget, om opprykk og om nyvalg ble foreslått gitt i egen forskrift, jf. § 37 tredje ledd.

Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser har kommentert disse forslagene.

Departementets vurderinger

Justisdepartementet fremmer forslag i tråd med høringsbrevet.

3.4.3.2 Faste utvalg og komiteer

Forslag i høringsbrevet

Nemnder er en fellesbetegnelse for faste utvalg, styrer og komiteer. I kommuneloven brukes begrepene faste utvalg og komiteer.

Det er i særlovgivningen fastsatt at det skal opprettes kommunale og fylkeskommunale nemnder på visse saksområder, jf. blant annet eldrerådsloven, valgloven og plan- og bygningsloven. Hovedtrekket er imidlertid at den enkelte kommune har stor frihet til å organisere virksomheten slik det er hensiktsmessig ut fra lokale forhold. Dette prinsippet vil gjelde også for Longyearbyen lokalstyre.

Svalbardrådet har i dag følgende faste utvalg: Teknisk utvalg, samfunns- og kulturutvalg og vilt- og naturvernutvalg.

I høringsbrevet ble det foreslått at lokalstyret kan opprette faste utvalg og komiteer, jf. § 36. Bestemmelsen åpner for at lokalstyret skal kunne opprette de faste utvalg og komiteer det finner hensiktsmessig og i den forbindelse fastsette deres arbeidsområder. Det vil dermed være opp til lokalstyret å avgjøre om man ønsker å videreføre dagens utvalgsstruktur, opprette nye eller endre utvalgenes ansvarsområder, eller eventuelt avvikle ordningen med faste utvalg.

Faste utvalg og komiteer vil være hjelpeorganer for lokalstyret og administrasjonsutvalget. Formålet med å opprette slike organer er å avlaste lokalstyret og administrasjonsutvalget, å utnytte og utvikle sakkunnskap hos folkevalgte og å trekke innbyggerne inn i politisk arbeid.

Faste utvalg vil være permanente organer med et bestemt saksområde fastsatt av lokalstyret. Utvalgene er ment å skulle bestå gjennom hele valgperioden og ha oppgaver av varig karakter. Utvalgene skal forberede saker for lokalstyret og administrasjonsutvalget og treffe avgjørelser der myndigheten er delegert. Faste utvalg kan i utgangspunktet gis samme myndighet som administrasjonsutvalget, og delegasjonsadgangen er den samme.

Vedtaket om å opprette faste utvalg og angivelsen av deres saksområder er viktige organisatoriske beslutninger som lokalstyret må treffe «selv», og myndigheten kan således ikke delegeres. Som en konsekvens av dette må lokalstyret selv treffe vedtak om nedleggelse eller omorganisering av faste utvalg. Dette kan vedtas også under valgperioden.

Videre skal lokalstyret selv velge medlemmer og varamedlemmer til utvalgene og avgjøre hvem som skal være leder og nestleder. I motsetning til valg

til administrasjonsutvalget er det ikke noe krav om at valget skal gjelde hele funksjonsperioden.

Ansvar for arealplanlegging i bosettingen skal etter intensjonene bli overført til Longyearbyen lokalstyre gjennom delegasjon, jf. forslag til lov om miljøvern på Svalbard. Kommunene er etter plan- og bygningsloven § 9-1 pålagt å opprette et utvalg for plansaker. Justisdepartementet ønsker ikke å lovfeste en tilsvarende plikt for Longyearbyen lokalstyre, da det skal være opp til lokalstyret å avgjøre slike organisatoriske spørsmål. Det kan likevel synes naturlig at lokalstyret vurderer en tilsvarende løsning, eventuelt at plansaker inngår sammen med andre saksområder i et fast utvalg.

Dersom det blir opprettet faste utvalg, foreslås det å lovfeste at de skal bestå av minst tre medlemmer. Ettersom kommunalpolitikere vanligvis utfører sine verv på fritiden, er det sjelden mulig å opprettholde en struktur i kommunen der alle faste utvalg består utelukkende av folkevalgte representanter. Det er dessuten ansett som ønskelig å utvide det folkevalgte apparatets kapasitet ved at også andre kan velges som medlemmer i slike utvalg. Det synes ikke å være grunn til å velge en annen løsning for Longyearbyen lokalstyre. Lokalstyret vil således ha adgang til å rekruttere medlemmer til faste utvalg fra Longyearbyens øvrige befolkning.

Reglene om kjønnskvalifisering vil komme inn ved sammensetningen av faste utvalg, jf. § 37 annet ledd. Ut fra kravet om kjønnsmessig lik representasjon, kan det bli nødvendig å velge inn personer som ikke er folkevalgt for å oppfylle lovens krav om at hvert kjønn skal være representert med 40% i utvalg hvor det skal være fire eller flere medlemmer. Ved valg av to eller tre medlemmer til et utvalg, skal begge kjønn være representert.

Komiteer opprettes til forberedende behandling av konkrete saker og til å utføre konkrete tidsbegrensede oppgaver, for eksempel en 17. mai-komite. Det kreves ikke at lokalstyret «selv» skal treffe vedtak om opprettelse og sammensetning av komiteer. Det betyr at et annet folkevalgt organ kan gis myndighet til å opprette en komite, herunder bestemme saksområde og sammensetning, med hjemmel i de generelle regler som gjelder ved delegasjon til administrasjonsutvalget og faste utvalg. Kompetansen til å opprette komiteer vil også medføre adgang til å nedlegge eller omorganisere disse.

Også til komiteene kan det velges andre enn folkevalgte representanter i lokalstyret, jf. det som er sagt ovenfor om faste utvalg. Videre vil de samme kravene til kjønnsrepresentasjon gjelde.

Høringsinstansenes syn

Ingen av høringsinstansene har hatt merknader til den foreslåtte § 36. *Barne- og familiedepartementet* hadde imidlertid følgende innspill:

«Barne- og familiedepartementet vil anbefale at det opprettes et barne- og ungdomsråd i Longyearbyen som får innflytelse på kultur- og fritidstilbudet og i miljø- og plansaker. For å sikre at medvirkningen blir reell ser departementet det som ønskelig at det settes av et visst beløp som barn og ungdom selv kan bestemme bruken av. Barne- og ungdomsrådet kan gis møte- og talerett i Longyearbyen lokalstyre.»

Departementets vurderinger

Barne- og familiedepartementet retter fokus mot hvordan barn og unges interesser best skal kunne sikres i sakstyper som særlig berører dem. Som nevnt tidligere skal alle kommuner ha et fast utvalg for plansaker, og kommunestyret skal peke ut en etatssjef eller annen tjenestemann som skal ha særlig ansvar for å ivareta barns interesser når det faste utvalget for plansaker utarbeider og behandler forslag til planer. I de andre sakstypene som er nevnt i Barne- og familiedepartementets innspill, dvs. kultur- og fritidstilbud og miljø saker, er ikke kommunene uttrykkelig pålagt å legge til rette for ordninger som særskilt skal ivareta barn og unges interesser.

Mange kommuner har opprettet råd med rådgivende funksjon innenfor ulike saksfelter, herunder barne- og ungdomsråd. Justisdepartementet ser at et barne- og ungdomsråd i Longyearbyen vil kunne ha en funksjon i en rekke saker, blant annet de som nevnes av Barne- og familiedepartementet. Samtidig har man, som det fremgår over, ikke ønsket å legge føringer for hvilke faste utvalg, komiteer eller andre hjelpeorganer Longyearbyen lokalstyre skal opprette.

Justisdepartementet mener således at lokalstyret ikke bør pålegges å opprette et barne- og ungdomsråd for å ivareta barns interesser. Longyearbyen lokalstyre vil imidlertid ha full adgang til å velge å opprette et slikt råd dersom det finnes det ønskelig, eventuelt formalisere ivaretakelse av barn og unges interesser på annen måte. Departementet vil i den forbindelse vise til at det i forslag til lov om miljøvern på Svalbard § 49 er fastsatt at det i forbindelse med arealplanlegging skal redegjøres for hvordan barns behov blir ivaretatt i planarbeidet. Denne bestemmelsen vil sikre barns interesser oppmerksomhet under planarbeidet.

På bakgrunn av dette fremmes det forslag til regler om faste utvalg og komiteer i § 36 i overensstemmelse med forslaget i høringsbrevet.

3.4.4 Kjønnrepresentasjon

Forslag i høringsbrevet

Det ble i høringsbrevet redegjort for at det ved valg til kommunestyrene ikke er lovfestet regler for representasjon av kjønnene. Det er opp til de politiske partiene å avgjøre i hvilken rekkefølge representantene skal nomineres og om de ønsker lik fordeling av kvinner og menn på listene. Tilsvarende vil også gjelde ved valg til lokalstyret.

Ved sammensetning av andre folkevalgte organer i kommunene, må imidlertid kommunestyret påse at hvert kjønn er representert i organet. Ved forholdsvalg til formannsskap og nemnder skal hvert kjønn være representert med minst 40% på innleverte listeforslag hvis det skal velges fire medlemmer eller flere. Hvis det bare skal velges to eller tre medlemmer, er det krav om at begge kjønn er representert. Ved valg av folkevalgte organer som etter lov bare skal bestå av medlemmer av kommunestyret, slik som formannskapet, og ved valg av arbeidsutvalg for folkevalgte organer, skal disse reglene følges så langt det er mulig. Reglene følger av kommuneloven §§ 36, 37 og 38. Disse reglene foreslås gitt tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre, jf. forslag til § 37 annet ledd.

For Longyearbyen lokalstyre vil dette bety at kravet til 40% kjønnsrepresentasjon ikke vil gjelde absolutt ved valg til administrasjonsutvalget. Er det ikke innvalgt nok kandidater av det underrepresenterte kjønn for det enkelt parti/gruppering i administrasjonsutvalget, er det ikke mulig å oppfylle lovens krav om at hvert kjønn skal være representert med minst 40%. Ved valg til alle andre folkevalgte organer, der man kan velge inn andre fra Longyearbyen, er det ikke gjort noe unntak fra kravet om kjønnsrepresentasjon. I slike tilfeller må det velges inn personer utenfra for å oppfylle lovens krav.

Også likestillingsloven har regler om kjønnsfordeling. Likestillingsloven gjelder på Svalbard. I henhold til likestillingsloven § 21 skal det når et offentlig organ oppnevner eller velger utvalg, styrer, råd, nemnder mv. med 4 medlemmer eller flere, være representasjon fra begge kjønn med minst 40 % av medlemmene. I utvalg med 2 eller 3 medlemmer skal begge kjønn være representert.

Høringsinstansenes syn

Kommunal- og regionaldepartementet påpeker i sin uttalelse at henvisningen i § 34 fjerde ledd til kommuneloven § 16 om kjønnsrepresentasjon ikke er riktig, da § 16 ikke vil gjelde for sammensetningen av lokalstyret. Henvisningen til § 16 bør derimot tas inn i § 37, som angår saksbehandlingen i faste utvalg og komiteer.

For øvrig har ingen høringsinstanser hatt merknader til forslaget.

Departementets vurderinger

Justisdepartementet er enig i Kommunal- og regionaldepartementets påpekning. Forslag til § 34 og § 37 er endret i tråd med dette.

3.4.5 Longyearbyen lokalstyres administrasjon

Forslag i høringsbrevet

Det ble i høringsbrevet vist til at Longyearbyen lokalstyre vil måtte ha en administrasjon som tar seg av daglige gjøremål. Størrelsen på administrasjonen vil være avhengig av om Longyearbyen lokalstyre beholder Svalbard Samfunnsdrift AS som i dag, eller om man velger å innlemme hele eller deler av selskapet i Longyearbyen lokalstyre.

I alle tilfelle må det være en person som leder administrasjonen. Det ble derfor foreslått å lovfeste at Longyearbyen lokalstyre skal ha en administrasjonssjef, som øverste leder for Longyearbyen lokalstyres administrasjon, jf. § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for kommunene. Det foreslås at administrasjonssjefen, som i kommunene, skal ansettes av lokalstyret selv.

Administrasjonssjefen skal påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet og at vedtak blir iverksatt. Administrasjonssjefen skal ha møte- og talerett i lokalstyret og alle andre folkevalgte organer. Administrasjonssjefen kan møte personlig eller ved en av sine underordnede. Det ble vist til at det samme gjelder for administrasjonssjefen i kommunene.

Lokalstyret eller annet folkevalgt organ kan gi administrasjonssjefen myndighet til å treffe vedtak i enkeltsaker eller typer av saker som ikke er av prinsipiell betydning. Det er imidlertid en forutsetning at lokalstyret ikke har fastsatt noe annet.

Hvordan administrasjonen nærmere skal være organisert og hvor mange den skal bestå av, er det lagt opp til at lokalstyret selv skal avgjøre.

Høringsinstansenes syn

Svalbardrådet uttaler:

«Svalbardrådet er innforstått med at det skal etableres et Longyearbyen lokalforvaltning og at dette innebærer at minst en person ansettes i lokalforvaltninga (administrativ leder). Svalbardrådet vil se på dette i forbindelse med en gjennomgang av oppgavedeling mellom den nye lokalforvaltninga og aksjeselskapet SSD.»

Departementets vurdering

Departementet fremmer forslag i overensstemmelse med høringsbrevet, jf. forslaget til § 39.

3.4.6 Kommunalt foretak

Forslag i høringsbrevet

I kommuneloven kapittel 11 er det gitt regler om kommunale foretak. Kommunale foretak er en del av kommunen som juridisk person, men foretaket ledes av et styre og en daglig leder.

Det ble i høringsbrevet vist til at Longyearbyen lokalstyre bør kunne omdanne hele eller deler av virksomheten til et kommunalt foretak. Det ble vist til at det særlig er virksomhet som i dag inngår i Svalbard Samfunnsdrift AS som kan være aktuell å vurdere i den sammenhengen. Kommuneloven kapittel 11 er derfor gitt tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre, jf. forslag til § 42.

Dersom det opprettes et kommunalt foretak, vil foretaket være en del av Longyearbyen lokalstyre, men det vil være enkelte særlige regler for hvordan foretaket skal styres som vil være annerledes enn for den ordinære kommunale forvaltning.

Høringsinstansenes syn

Ingen av høringsinstansene hadde synspunkter på dette forslaget.

Departementets vurdering

Departementet fremmer i § 42 forslag i overensstemmelse med høringsbrevet.

3.5 Oppgaver og myndighet

3.5.1 Innledning

De oppgavene som kommunene utfører, er dels pålagte og dels frivillige. Den klare regelen er at Stortinget ikke kan pålegge kommunene oppgaver eller begrense kommunenes kompetanse uten bruk av lov.

En rekke særlover pålegger kommunene oppgaver og myndighet. Andre oppgaver som kommunene utfører er ikke direkte pålagt kommunene, men er likevel etter tradisjonell oppfatning ansett som offentlige oppgaver. I tillegg til dette kan kommunene selv velge å engasjere seg i ulike oppgaver og gjøremål, avhengig av lokale forhold, politiske prioriteringer og økonomiske rammer.

På tilsvarende måte vil det kreves hjemmel i lov dersom Longyearbyen lokalstyre skal pålegges å utføre bestemte oppgaver. De oppgaver som Longyearbyen lokalstyre blir pålagt å utføre, vil være hjemlet i svalbardloven § 31 annet ledd og i ulike andre lover og forskrifter. Videre kan Longyearbyen lokalstyre gis myndighet gjennom delegasjon eller annen bemyndigelse, se blant annet svalbardloven § 25 annet ledd, omtalt i punkt 4.4, og tobakkskade-loven § 6 niende ledd, omtalt i punkt 5.2.

Videre vil Longyearbyen lokalstyre ha anledning til frivillig å påta seg ulike oppgaver, slik kommunene kan. På grunn av de spesielle forholdene på Svalbard er det foreslått visse begrensinger i Longyearbyen lokalstyres alminnelige handlefrihet, jf. § 31 første ledd. Også Longyearbyen lokalstyres økonomiske ressurser vil være en begrensning for hvilke oppgaver det vil være aktuelt for Longyearbyen lokalstyre å gå inn i.

I tillegg til samfunnsoppgaver og myndighetsutøvelse vil lokalstyret få innflytelse ved valg av representanter til en rekke styrer og råd. I dag oppnevner Svalbardrådet representanter til styrene for Longyearbyen sykehus, Svalbard Samfunnsdrift AS, stiftelsen Svalbardposten, UNIS, stiftelsen Svalbardsamlingen, Nordpolet AS, samt til Svalbard kirkeråd og skolestyret. Det er naturlig at lokalstyret overtar denne adgangen. De enkelte institusjonene må sørge for at oppnevningssadgangen formelt overføres fra Svalbardrådet til lokalstyret.

Rammene for Longyearbyen lokalstyres virksomhet vil følge av den *kompetanse* Longyearbyen lokalstyre tillegges. Med kompetanse menes både den evne Longyearbyen lokalstyre vil ha til å treffe beslutninger med rettsvirkning for egen virksomhet, og den myndighet Longyearbyen lokalstyre vil ha til å treffe vedtak som er bindende for innbyggerne i Longyearbyen. Det er i det følgende skilt mellom Longyearbyen lokalstyres alminnelige og spesielle kompetanse.

3.5.2 Den alminnelige kompetanse

Forslag i høringsbrevet

Den *alminnelige kompetansen* angår hvilke beslutninger Longyearbyen lokalstyre skal ha adgang til å treffe. Det ble i høringsbrevet tatt utgangspunkt i at Longyearbyen lokalstyre så langt som mulig skal ha den samme alminnelige kompetanse som kommunene på fastlandet. Det er derfor lagt opp til at Longyearbyen lokalstyre skal ha betydelig handlefrihet i forhold til hvilke oppgaver og saker man velger å gå inn på.

På grunn av de særlige forhold som gjør seg gjeldende på Svalbard, kan det imidlertid være behov for en viss presisering av Longyearbyen lokalstyres alminnelige kompetanse. Det ble derfor foreslått å lovfeste at Longyearbyen lokalstyre bare kan drive virksomhet av allmenn interesse som har tilknytning til Longyearbyen og som ikke er lagt til staten eller ivaretas av andre.

Dette vil både geografisk og saklig avgrense Longyearbyen lokalstyres alminnelige kompetanse. Det ble i høringsbrevet redegjort for at bestemmelsen innebærer at Longyearbyen lokalstyres virksomhet skal ta utgangspunkt i en felles interesse for lokalsamfunnet i Longyearbyen. Det må i prinsippet kunne vises til at den aktuelle virksomheten dekker et behov i lokalsamfunnet, og at det er rimelig og hensiktsmessig at aktiviteten utøves av Longyearbyen lokalstyre.

Det ble videre vist til at også den foreslåtte formålsbestemmelsen i § 29 vil sette rammer for Longyearbyen lokalstyres virksomhet. Bestemmelsen vil kunne medføre begrensninger i Longyearbyen lokalstyres alminnelige kompetanse.

Høringsinstansenes syn

Til formålsbestemmelsen (§ 29) uttaler *Miljøverndepartementet*:

«Miljøverndepartementet støtter Justisdepartementets forslag til formålsbestemmelse. Miljøverndepartementet ser det som særlig positivt at formålsbestemmelsen uttrykkelig sier at fellesinteressene skal forvaltes «med sikte på en miljøforsvarlig og bærekraftig utvikling av lokalsamfunnet.» Departementet vil i denne forbindelse vise til ovenfor nevnte utkast til Ot.prp. om lov om miljøvern på Svalbard, hvor det i formålsbestemmelsen åpnes for miljøforsvarlig bosetting, forskning og næringsdrift innenfor lovens ramme, jf. § 1 annet ledd. Departementet ser det som positivt med en slik lik begrepsbruk i lovgivningen for Svalbard.»

Det Norske Svalbardselskap bemerker følgende:

«Det er prisverdig at miljøhensyn spiller en fremtredende rolle som det også poengteres i høringsnotatet. Men det må være en fornuftig balanse basert på fakta, kunnskap og reell innsikt i Svalbardforhold, ikke en svermerisk påvirket emosjonalitet.»

Ut over disse har ingen høringsinstanser kommentert formålsbestemmelsen.

Når det gjelder § 31 første ledd, uttaler *Svalbardsrådet*:

«Teksten som følger med endringsforslaget diskuterer hvilken kompetanse Longyearbyen lokalforvaltning skal ha, og det foreslås en innskrenkning i lokalforvaltningens alminnelige kompetanse. En slik innskrenkning finnes ikke for kommunene på fastlandet og begrunnelsen er «de særlige forhold som gjør seg gjeldende på Svalbard». Svalbardsrådet er klar over at det finnes særlige forhold på Svalbard, spesielt Svalbardtraktaten, men synes argumentasjonen og sammenhengen med teksten i endringsforslaget er noe uklar. Svalbardsrådet er enig i at den nye lokalforvaltningen bare skal drive virksomhet som er av allmenn interesse for lokalsamfunnet i Longyearbyen. Imidlertid er det uklart hva som ligger i formuleringene «som ikke er tillagt staten eller ivaretas av andre» og «som ikke skal ivaretas av staten alene eller

andre» (jf. forslaget til ny § 31). Hvilke krav kan lokalsamfunnet stille med hensyn til kvalitet og pris på oppgaver/tjenester som er tillagt staten eller ivaretas av andre?»

Justisdepartementet forstår Svalbardrådetts uttalelse slik at man er enig i at de særlige forhold på Svalbard begrunner innskrenkninger i handlefriheten, og at man slutter seg til de kriterier som er foreslått lagt inn som styrende for virksomheten, men at utformingen av bestemmelsen er uklar. Også *Sysselmannen på Svalbard* kommenterer utformingen av § 31:

«Denne bestemmelsen gir rammer for den kompetanse Longyearbyen lokalforvaltning skal ha. Det er klart behov for en slik bestemmelse, men vi tviler på om denne er tilstrekkelig klar til å danne grunnlag for å vurdere hvorvidt lokalstyret eventuelt har gått utenfor rammen for denne kompetansen. Vi sikter her spesielt til utkastet til annet ledd, der det heter at «Longyearbyen lokalforvaltning kan drive virksomhet som ... ikke skal ivaretas av staten alene *eller andre*» (vår uthevelse). Bestemmelsen er kommentert i pkt 1.4.2 i notatet, men vi kan ikke se at dette er tilstrekkelig presisert der.»

Svalbard Samfunnsdrift AS foreslår at ordet «skal» tas ut i paragrafens første ledd.

Departementets vurderinger

Utgangspunktet er at Longyearbyen lokalstyre i hovedsak skal ha den samme alminnelige kompetansen som kommunene har. Det er et mål fra myndighetenes side å legge til rette for en funksjonsdyktig, lokal og folkestyrt forvaltning i Longyearbyen. Dette forutsetter betydelig grad av frihet til å styre politiske mål og prioriteringer.

Longyearbyen lokalstyre må på vegne av fellesskapet kunne engasjere seg i de samfunnsoppgaver som det er naturlig og politisk ønskelig å gå inn i. Det er viktig at Longyearbyen lokalstyre blir en aktiv samfunnsaktør i Longyearbyen. Utenom de pålagte oppgavene, jf. nedenfor i punkt 3.5.3, er utgangspunktet derfor at Longyearbyen lokalstyre i størst mulig grad selv skal kunne avgjøre hvilke saker og oppgaver de ønsker å involvere seg i.

Samtidig gir de særlige forholdene på Svalbard et annet rammeverk for lokaldemokrati i Longyearbyen sammenlignet med det som gjelder for fastlandskommunene. Longyearbyen lokalstyres kompetanse vil blant annet være begrenset av de forpliktelser Norge har etter Svalbardtraktaten. Både § 31 første ledd og § 29 (formålsbestemmelsen) er begrunnet i slike synspunkter.

Den foreslåtte § 31 første ledd fastslår at Longyearbyen lokalstyre kan drive virksomhet av allmenn interesse som har tilknytning til Longyearbyen og som ikke er lagt til statlig myndighet. Bestemmelsen innebærer for det første at Longyearbyen lokalstyres engasjement skal avgrenses til allmenntilrette tiltak. For det andre skal engasjementet være i Longyearbyen. For det tredje har man ikke ønsket at Longyearbyen lokalstyre skal gå inn i virksomhet som allerede ivaretas av staten.

I avgrensingen til tiltak av allmenn interesse er det sentrale at den aktuelle virksomheten dekker et behov i lokalsamfunnet og at det er rimelig og hensiktsmessig at aktiviteten utøves av Longyearbyen lokalstyre. Som eksempler på tiltak som ligger innenfor dette området, kan nevnes tiltak på kultur- og

idrettssektoren, tiltak for barn og unge, oppgaver knyttet til lokal infrastruktur mv. Dette betyr ikke at Longyearbyen lokalstyre er avskåret fra å drive næringsvirksomhet, dersom virksomheten går ut på å tilby en ytelse som er av allmenn interesse for innbyggerne i Longyearbyen. Longyearbyen lokalstyre kan også gjennomføre tiltak for allment å fremme næringslivet i Longyearbyen.

Det er særlig høringsbrevets avgrensning mot virksomhet som «skal ivaretas av staten alene eller andre» som ble oppfattet som uklar. Intensjonen bak formuleringen var å slå fast at Longyearbyen lokalstyre ikke skal drive virksomhet på områder der staten eller andre allerede har etablert et tilbud. Dette skyldes blant annet et ønske om å begrense de offentlige utgiftene i Longyearbyen. Et sentralt eksempel er sykehuset, som i dag drives og finansieres fullt ut av staten. Sykehuset omfatter allmennhelsetjenester, akuttberedskap, helsetasjon, tannlege, fysioterapi m.m., altså oppgaver som på fastlandet delvis er kommunens og delvis fylkeskommunens ansvar. Det er etter departementets syn ikke ønskelig at Longyearbyen lokalstyre etablerer et eget tilbud på dette området.

Etter en nærmere vurdering har departementet imidlertid funnet at det ikke er grunn til å legge så omfattende begrensninger på Longyearbyen lokalstyres kompetanse som opprinnelig foreslått. Det foreslås derfor å stryke passusen «og andre». Dette innebærer at det ikke vil være noen begrensning for Longyearbyen lokalstyres kompetanse at andre har etablert et tilbud på området. I hvilken grad fellesskapets midler bør nyttes til å etablere et tilbud som allerede finnes i Longyearbyen, er et politisk spørsmål som lokalstyret må avgjøre.

Svalbardrådet reiser i sin uttalelse spørsmål om hvilke krav som må kunne stilles til kvalitet og pris på oppgaver som ivaretas av staten eller andre. Departementet antar at spørsmålet først og fremst sikter til de tilfeller der andre aktører utfører tjenesten, slik forslaget opprinnelig la opp til. Svalbardrådets innvending er således i all hovedsak uaktuell slik § 31 første ledd nå foreslås formulert.

Departementet er videre enig med Svalbard Samfunnsdrift AS i at ordet «skal» bør tas ut av lovteksten («... som ikke skal ivaretas av staten ...»). Da får man fram at det siktes til oppgaver som faktisk utføres av staten. Ordet «alene» (staten alene) er av samme grunn overflødig. Endringene er innarbeidet i nytt forslag til § 31 første ledd.

Også den foreslåtte formålsbestemmelsen i § 29 vil sette rammer for Longyearbyen lokalstyres alminnelige kompetanse. I kommuneloven § 1 er det gitt en formålsbestemmelse som innholdsmessig i stor grad har dannet mal for den foreslåtte § 29. Det er imidlertid på det rene at kommuneloven § 1 ikke danner en rettslig skranke for kommunenes virksomhet.

Den foreslåtte formålsbestemmelsen for Longyearbyen lokalstyre er i større grad enn kommuneloven § 1 ment å være retningsgivende for Longyearbyen lokalstyres virksomhet, og vil kunne medføre begrensinger i Longyearbyen lokalstyres alminnelige kompetanse. Av bestemmelsen fremgår det bl.a. at virksomheten skal skje innenfor rammene av norsk svalbardpolitikk. De politiske målene for utviklingen av øygruppen trekkes opp av Stortinget og har utspring i de særlige forholdene på Svalbard. De overordnede målene for

Svalbard er nylig behandlet gjennom St.meld. nr. 9 (1999-2000) Svalbard, men også ulike andre stortingsmeldinger om Svalbard, innstillinger til Stortinget og de årlige svalbardbudsjettene trekker opp utviklingslinjer og politiske prioriteringer. Det er naturlig at slike overordnede politiske føringer danner ytre rammer for det lokale selvstyret i Longyearbyen.

Av aktuell betydning i denne sammenhengen er blant annet uttalelser som gjelder samfunnsutviklingen i Longyearbyen. I St.meld. nr. 9 (1999-2000) Svalbard ble det lagt til grunn at Longyearbyen skal være et lokalsamfunn godt tilpasset familier, men ikke et livsløpssamfunn. Videre er sosialtjenesteloven ikke gitt anvendelse på Svalbard, slik at personer som ikke kan sørge for sitt livsopphold eller dra omsorg for seg selv, i prinsippet må flytte tilbake til fastlandskommunen. Dette sluttet Stortinget seg til.

De høringsinstansene som har uttalt seg om formålsbestemmelsen har støttet den foreslåtte utformingen. Det foreslås derfor ingen endringer i § 29.

3.5.3 Den spesielle kompetanse

Forslag i høringsbrevet

Det ble i høringsbrevet redegjort for at Longyearbyen lokalstyre i tillegg til sin alminnelige kompetanse også vil ha *spesiell kompetanse*. Med spesiell kompetanse menes myndighet og oppgaver tillagt i lov, forskrift eller ved delegasjon eller annen bemyndigelse. Det er nødvendig med uttrykkelig hjemmel for at Longyearbyen lokalstyre skal kunne pålegges å utføre bestemte oppgaver og for at Longyearbyen lokalstyre skal kunne pålegge privatpersoner forpliktelser eller gripe inn i deres handlefrihet.

Det ble under behandlingen av St.meld. nr. 9 (1999-2000) Svalbard, jf. Innst. S. nr. 196 (1999-2000), besluttet hvilke saksområder Longyearbyen lokalstyre skal ha ansvaret for. Flere av disse oppgavene reguleres av gjeldende forskrifter. Longyearbyen lokalstyres myndighet og oppgaver vil måtte innarbeides i disse.

Et viktig saksområde for Longyearbyen lokalstyre vil være sentrale samfunnsmessige infrastrukturtiltak, som kraftproduksjon og -distribusjon, elektrisitetsforsyning, vannforsyning osv. Ansvaret for de samfunnstjenester som i dag utføres av Svalbard Samfunnsdrift AS, skal ved opprettelsen av Longyearbyen lokalstyre gå over til dette organet. Det ble foreslått at dette ansvaret tydeliggjøres i loven, jf. den foreslåtte § 31 annet ledd. Bestemmelsen innebærer at Longyearbyen lokalstyre vil få ansvaret for at det finnes et tjenestetilbud innenfor disse sektorene. Bestemmelsen går ikke konkret inn på måten infrastrukturtiltakene utføres på, tjenestenivået eller priser. Dette er spørsmål det vil være opp til lokalstyret å avgjøre.

I tillegg til lov- og forskriftspålagte oppgaver kan Longyearbyen lokalstyre tillegges myndighet gjennom delegasjon eller annen bemyndigelse. For eksempel åpner svalbardloven § 25 annet ledd for at sysselmannen kan bemyndige andre til å gjennomføre kart- og delingsforretninger. Dette er i dag tillagt Svalbard Samfunnsdrift AS. I Innst. S. nr. 196 (1999-2000) sies det at ansvaret for oppmålingstjenester skal legges til Longyearbyen lokalstyre. Dette er nærmere omtalt i pkt. 4.4. Videre kan sysselmannen etter tobakkskadeloven § 6 niende ledd overlate tilsynsansvaret i Longyearbyen og Svea til Svalbardrådet. Det foreslås å beholde denne adgangen, men det må foretas

visse endringer i ordlyden som følge av opprettelsen av Longyearbyen lokalstyre, jf. pkt. 5.2 nedenfor.

Høringsinstansenes syn

Til utformingen av § 31 annet ledd har både Svalbardrådet og Sysselmannen påpekt at forslaget ikke tilstrekkelig nøyaktig angir rammene for Longyearbyen lokalstyres kompetanse, jf. de siterte uttalelsene under punkt 3.5.2.

Kraftverket vil være omfattet av Longyearbyen lokalstyres ansvar etter § 31 annet ledd. Både Svalbardrådet og Svalbard Arbeiderparti har i sine høringsuttalelser tatt opp situasjonen for kraftverket spesielt. *Svalbardrådet* sier i sin uttalelse:

«Av forslaget til § 31 og i høringsnotatet ellers, går det klart fram at den nye lokalforvaltninga vil ha ansvaret for energiproduksjon og distribusjon av energi. Svalbardrådet forutsetter at en teknisk og økonomisk gjennomgang av energiverket og distribusjonsnettet for elektrisitet og fjernvarme er ferdig og at det foreligger en opprustningsplan med tilslag om ekstra finansiering før det nye lokalstyret overtar.»

Svalbard Arbeiderpartiuttaler:

«Svalbard Arbeiderparti ønsker at en *uavhengig* organisasjon med tilstrekkelig kompetanse (f.eks. DNV) foretar en full gjennomgang av energiverket og distribusjonsnettet for å fastslå teknisk tilstand og behovene for investeringer og fornyelse. Vi finner det naturlig at energiproduksjon og distribusjon skilles ut og drives av en profesjonell eier/eierkonstellasjon.»

I tilknytning til § 31 annet ledd har *Kommunal- og regionaldepartementet* påpekt at brannvernforskriften for Svalbard må endres som følge av innføringen av lokaldemokrati i Longyearbyen.

Departementets vurdering

Longyearbyen lokalstyre vil på en rekke områder få myndighet og oppgaver tillagt i lov eller forskrift. Longyearbyen lokalstyre vil få ansvar for bl.a. barneverntjenester, helserådsmyndighet, skjenkebevillinger, persontransportløyver, brannvernoppgaver og ligningsmyndighet. Flere av disse oppgavene reguleres av særskilte forskrifter for Svalbard. Også forvaltningsoppgaver knyttet til barnehagedrift i Longyearbyen skal overføres til Longyearbyen lokalstyre, jf. omtale i pkt. 5.3.

I gjeldende forskrift om arealplanlegging i bosettingene på Svalbard er planansvaret lagt på grunneier. I forslag til lov om miljøvern på Svalbard er det åpnet for å legge planmyndigheten til et folkevalgt lokalt organ. Svalbardmiljøloven har videre hjemmel for at ansvaret for drift av avløpsanlegg og avfallshåndtering kan legges til et lokalt organ. Når denne loven trer i kraft, etter planen 1.1.2002, vil det således være hjemmel for å pålegge Longyearbyen lokalstyre disse oppgavene.

Justisdepartementet vil foreta en gjennomgang av gjeldende forskriftsverk, slik at hjemmelsgrunnlaget for Longyearbyen lokalstyres oppgaveutførelse er oppdatert når organet trer i funksjon 1.1.2002.

Et viktig saksområde for Longyearbyen lokalstyre skal være sentral infrastruktur i Longyearbyen. Dette omfatter blant annet etablering og vedlikehold av teknisk infrastruktur, så som produksjon og distribusjon av strøm og fjernvarme, vannforsyning, vedlikehold av veinettet, tilrettelegging av tomteområder osv. Dette er tiltak og oppgaver som ikke reguleres av gjeldende lover eller forskrifter. Oppgavene utføres i dag av Svalbard Samfunnsdrift AS. Ved overtakelsen av Svalbard Samfunnsdrift AS overføres ansvaret for oppgavene til Longyearbyen lokalstyre. Denne forutsetningen går uttrykkelig fram av Innst. S. nr. 196 (1999-2000). Dette er oppgaver av sentral betydning for Longyearbysamfunnet, og det er maktpåliggende for staten at disse videreføres. For å pålegge Longyearbyen lokalstyre ansvaret for disse oppgavene kreves det uttrykkelig hjemmel. Plikten fremgår av den foreslåtte § 31 annet ledd.

Bestemmelsen avspeiler at infrastrukturtiltak som hovedregel skal være Longyearbyen lokalstyres ansvar. Bestemmelsen går ikke inn på måten infrastrukturtiltak utføres på, tjenestenivå og omfang, priser osv. Dette er spørsmål som må avgjøres av Longyearbyen lokalstyre.

Longyearbyen lokalstyre trenger ikke å utføre alle oppgavene selv eller gjennom Svalbard Samfunnsdrift AS. Det kan f.eks. inngås avtale med et privat selskap om veivedlikehold og brøyting eller andre konkrete tjenester. Både av økonomiske grunner og av hensyn til det private, lokale næringsliv kan det være ønskelig at lokale ressurser utnyttes, i stedet for at Longyearbyen lokalstyre bygger opp et eget apparat for å utføre den samme oppgaven. Longyearbyen lokalstyre vil uansett ha det overordnede ansvaret for innholdet i tilbudet og for å styre utførelsen på egnet måte, f.eks. gjennom krav til standard og vilkår for betaling. Dersom den private parten ønsker å avvikle sitt engasjement, vil plikten for å finne en erstatter, eventuelt overta oppgaven selv, ligge på Longyearbyen lokalstyre.

Longyearbyen lokalstyres plikt foreslås avgrenset mot infrastrukturtiltak som staten eller andre uttrykkelig er tillagt. Begrensingen avspeiler at enkelte oppgaver kan være eller kan bli lagt til andre enn Longyearbyen lokalstyre. For eksempel utføres teletjenester i dag av Telenor. Samme betraktninger gjelder posttjenester og luftfartstjenester. Men også andre infrastrukturtiltak kan pålegges andre enn Longyearbyen lokalstyre.

Ved at ansvaret for infrastrukturen pålegges direkte i loven, vil man få et annet system enn kommuneloven, som ikke omhandler de oppgaver kommunen skal utføre. I den forbindelse skal det bemerkes at mange av oppgavene som kommunene skal utføre, blant annet innenfor helse- og sosialsektoren, er pålagt gjennom en rekke særlover. Dette er oppgaver som ikke skal legges til Longyearbyen lokalstyre. Når det derimot gjelder samfunnsoppgaver som er helt sentrale i Longyearbyen, er dette oppgaver som ikke er pålagt kommunene gjennom lovverket, selv om kommunene i praksis ofte sørger for slike tjenester. Det finnes derfor ikke særlover man kunne gjort gjeldende for Longyearbyen lokalstyre for å slå fast ansvaret for disse oppgavene. For å tydeliggjøre ansvaret reguleres derfor disse oppgavene direkte i svalbardloven. Departementet ser imidlertid at formuleringen av § 31 annet ledd i høringsbrevet ikke tydelig nok fikk fram begrensningene i Longyearbyen lokalstyres ansvar, slik høringsinstansene har påpekt. Bestemmelsen foreslås noe omformulert som følge av dette.

Under prosessen har departementet blitt oppmerksom på at Longyearbyen lokalstyre vil kunne ha behov for uttrykkelig hjemmel for å kreve betaling for infrastrukturtenester. Svalbardmiljøloven har hjemmel for avløps- og avfallsgebyr. Men også for andre infrastrukturtenester er det behov for gebyrhjemmel. Grunnlaget for at Svalbard Samfunnsdrift AS i dag kan kreve betaling for infrastrukturtiltak i Longyearbyen er en samarbeidsavtale med grunneier om disponering av grunneierbeføyelsene i Longyearbyen. Ettersom disse tjenestene nå pålegges Longyearbyen lokalstyre i lov, bør det være en selvstendig hjemmel for å kunne kreve betaling for disse tjenester, uavhengig av grunneierretten. Det fremmes derfor forslag om hjemmel til å fastsette gebyr til dekning av utgifter forbundet med infrastrukturtenester som Longyearbyen lokalstyre er pålagt å utføre. Gebyrinntektene fra vedkommende område skal ikke overstige de faktiske utgiftene, jf. begrensningen til selvkost i forslaget.

Departementet har vurdert gebyrbestemmelsen i forhold til Svalbardtraktaten artikkel 8 annet ledd. Svalbardtraktaten artikkel 8 annet ledd slår fast: «De skatter, gebyr og avgifter som opkreves skal utelukkende komme de nevnte områder til gode og kan bare pålegges i den utstrekning som deres øiemed tilsier.» Det er antatt at artikkel 8 annet ledd ikke omfatter krav på betaling som er knyttet til ytelser fra det offentlige. Gebyr fastsatt i medhold av § 31 annet ledd vil være betaling for konkrete infrastrukturtenester Longyearbyen lokalstyre er pålagt å yte. Gebyr fastsatt i medhold av denne bestemmelsen vil derfor ikke omfattes av Svalbardtraktaten artikkel 8 annet ledd.

Til høringsinstansenes merknader om kraftverket skal det anføres at departementet er oppmerksom på de angitte behovene, jf. nærmere omtale under punkt 6 om administrative og økonomiske konsekvenser.

Avslutningsvis skal det bemerkes at spørsmålet om hvilke saksområder det er naturlig at Longyearbyen lokalstyre har ansvaret for, kan endres over tid. Stortinget uttalte i Innst. S. nr. 196 (1999-2000) at ansvaret for grunn- og videregående skole bør overføres Longyearbyen lokalstyre på et senere tidspunkt (fra årsskiftet 2005-2006). Det kan også tenkes at det på et senere tidspunkt vil være naturlig at andre oppgaver og myndighetsområder legges til Longyearbyen lokalstyre. Dette vil blant annet være avhengig av endringer i kommunenes ansvarsområder og av utviklingen lokalt i Longyearbyen.

3.5.4 Privatrettslig kompetanse

Forslag i høringsbrevet

Longyearbyen lokalstyre vil som et utgangspunkt ha den samme evnen som private til å påta seg forpliktelser og erverve rettigheter i kraft av privatrettens regler. Det kan eie, kjøpe og selge eiendommer og inngå ulike avtaler som gir rettigheter og plikter.

Det vil likevel, på samme måte som for kommunene, være en del særlige begrensninger i Longyearbyen lokalstyres adgang til å opptre som eier og avtalepart, som ikke gjelder for private. Generelle lovfestede og ulovfestede forvaltningsrettslige prinsipper vil gjelde når Longyearbyen lokalstyre opptrer som privat rettssubjekt. Dette gjelder reglene om inhabilitet og taushetsplikt i forvaltningsloven og de ulovfestede skranker for forvaltningsorganers hand-

lefrihet som følge av myndighetsmisbrukslæren. Men også andre regler kan medføre begrensninger, bl.a. lovfestede og ulovfestede regler om hvem som har avgjørelsesmyndighet og om delegasjon. Her gjelder de samme regler som for kommuner og fylkeskommuner.

Longyearbyen lokalstyre vil - på samme måte som kommunene - heller ikke ha den samme råderetten som private. Særlige regler kan sette forbud mot disposisjoner som private står fritt til å foreta. Det ble i høringsbrevet foreslått å sette begrensninger for Longyearbyen lokalstyres adgangen til å pådra seg visse gjeldsforpliktelser, jf. den foreslåtte § 41 som er omtalt i pkt. 3.5.5.3. Kommunene er underlagt en tilsvarende begrensning.

Det gjelder også begrensninger på Longyearbyen lokalstyres avtalefrihet hvis offentlig myndighetsutøvelse inngår på en eller annen måte i avtaleforholdet. Det vil her gjelde de samme regler som for kommunene.

Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser har hatt merknader til departementets vurderinger på dette punktet.

Departementets vurderinger

Det foreslås ingen endringer i forhold til høringsbrevet.

3.5.5 Økonomi og økonomiforvaltning

3.5.5.1 Valg av budsjett- og regnskapssystem

Forslag i høringsbrevet

Høringsbrevet redegjorde for at kommunene bruker et budsjett- og regnskapssystem som bygger på andre grunnleggende prinsipper enn det som benyttes av private bedrifter og øvrige virksomheter som har regnskapsplikt etter regnskapsloven. De prinsippene som ligger til grunn for kommunenes budsjett- og regnskapssystem, avviker også fra de prinsipper statsbudsjettet og statsregnskapet bygger på.

Kommunene fører et finansielt orientert regnskap i tråd med kommuneloven og budsjett- og regnskapsforskriftene. Kommuneregnskapet er arbeidskapitalorientert i og med at bevilgningsregnskapet skal vise all tilgang på og anvendelse av midler. Arbeidskapitalen er lik differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Det innebærer at kommuneregnskapet skal vise kommunens evne til å dekke sine betalingsforpliktelser på kort og lang sikt.

Et grunnleggende prinsipp i kommuneregnskapet er at regnskapet skal føres etter anordningsprinsippet. Dette innebærer at alle kjente utgifter/utbetalinger og inntekter/innbetalinger i året skal tas med i bevilgningsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når regnskapene avsluttes.

Det ble vist til at regjeringen nylig har vurdert om det også for norske kommuner bør foreslås en overgang til et resultatorientert budsjett- og regnskapssystem (kostnadsbasert). Ut fra en totalvurdering ble det foreslått at dagens finansielle system beholdes som grunnstamme i det fremtidige kommunale budsjett- og regnskapssystemet. Kommunal- og regionaldepartemen-

tet pekte likevel i proposisjonen på at konklusjonen ikke var opplagt, da det var både fordeler og ulemper knyttet til de ulike systemer. Det ble foreslått enkelte justeringer i reglene for kommuneregnskapet, jf. Ot.prp. nr. 43 (1999-2000) og Innst. O. nr. 82 (1999-2000).

I høringsbrevet ble det gitt uttrykk for at Justisdepartementet mener at de samme hensyn som taler for et eget regnskapssystem for kommunene, også gjør seg gjeldende for Longyearbyen lokalstyre. Det ble derfor foreslått at de regler som gjelder for kommunene vedrørende økonomiplan, årsbudsjett og årsregnskap, også gjøres gjeldende for Longyearbyen lokalstyre, se nærmere omtale nedenfor i 3.5.5.2.

Høringsinstansenes syn

Svalbard Arbeiderparti sier i sin høringsuttalelse:

«Svalbard Arbeiderparti ønsker å bruke et regnskapssystem som til enhver tid gir den politiske ledelse full oversikt over den økonomiske situasjon. Samtidig må regnskapssystemet være minst mulig personellkrevende. Inntil man har høstet noe erfaring bør det ikke bli tatt noen endelig beslutning men innføres en prøveperiode på 2 år.»

Det var ingen andre merknader til dette forslaget.

Departementets vurdering

Etter departementets oppfatning vil et budsjett- og regnskapssystem som det kommunene har, gi de folkevalgte i Longyearbyen lokalstyre god oversikt over den økonomiske situasjonen. Dette er et av hensynene ved det kommunale budsjett- og regnskapssystemet.

Departementet har valgt å gå inn for at Longyearbyen lokalstyre skal ha det samme budsjett- og regnskapssystemet som kommunene, nettopp fordi man anser Longyearbyen lokalstyre for i stor grad å ha de samme behov for et slikt system som kommunene har. Det er også nylig foretatt en bred og grundig vurdering av kommunenes økonomisystem. Departementet kan ikke se at det i denne sammenheng er særlige hensyn som gjør seg gjeldende for Longyearbyen lokalstyre sammenlignet med et kommunestyre og en kommune.

Etter departementets oppfatning er det ikke grunn til å innføre dette systemet bare for en prøveperiode. Dersom det skulle vise seg at Longyearbyen lokalstyres behov i stor grad avviker fra kommunenes behov på dette området, vil man kunne foreta en evaluering og eventuelt lovendring som følge av det.

Det kommunale budsjett- og regnskapssystemet vil kreve noe personellressurser, men det vil også et resultatorientert budsjett- og regnskapssystem gjøre. Det vil i denne sammenhengen være viktig å gi god opplæring for de ansatte som skal ha disse oppgavene, eventuelt rekruttere personer med relevant kompetanse.

3.5.5.2 Økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap, årsberetning og rapportering

Forslag i høringsbrevet

Det ble i høringsbrevet foreslått å gi kommunelovens kapittel 8 om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og rapportering, slik det gjelder fra 1.1.2001, tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre. Det ble imidlertid foreslått unntak for kommuneloven § 49 om rapportering.

Kommunestyrene skal i henhold til kommuneloven vedta en rullerende økonomiplanen gang i året. Det ble foreslått at det samme skal gjelde for Longyearbyen lokalstyre. Økonomiplanen skal omfatte de fire neste budsjettår, og den skal omfatte hele Longyearbyen lokalstyres virksomhet og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Planen skal være satt opp på en oversiktlig måte. I økonomiplanen skal det for hvert enkelt år økonomiplanen omfatter, anvises dekning for de utgifter og oppgaver som er ført opp.

Videre ble det foreslått at kommunelovens regler om *årsbudsjett* får tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre. Dette innebærer at Longyearbyen lokalstyre innen årets utgang skal vedta budsjett for det kommende kalenderår. Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra administrasjonsutvalget. Innstilling til årsbudsjett skal legges ut til alminnelig ettersyn minst 14 dager før det behandles i Longyearbyen lokalstyre.

Årsbudsjettet er en bindende plan for Longyearbyen lokalstyres midler og anvendelse av disse i budsjettåret. Årsbudsjettet skal omfatte hele Longyearbyen lokalstyres virksomhet, og det skal være realistisk. Det skal fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som Longyearbyen lokalstyre kan forvente i budsjettåret.

Årsbudsjettet skal være stilt opp på en oversiktlig måte. Longyearbyen lokalstyres prioriteringer, samt de mål og premisser som årsbudsjettet bygger på, skal komme tydelig fram. Videre skal årsbudsjettet være inndelt i en driftsdel og en investeringsdel. Det skal budsjetteres med et driftsresultat som minst er tilstrekkelig til å dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger.

Videre ble det foreslått at kommunelovens regler om *årsregnskap og årsberetning* gis tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre. Dette betyr at Longyearbyen lokalstyre for hvert kalenderår skal utarbeide årsregnskap og årsberetning.

Årsregnskapet skal omfatte alle økonomiske midler som disponeres for året og anvendelse av midlene. Alle kjente utgifter og inntekter skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet avsluttes. Underskudd på årsregnskapet som ikke kan dekkes på budsjettet i det året regnskapet legges fram, skal føres opp til dekning i det påfølgende års budsjett. Under særlige forhold kan lokalstyret, etter å ha foretatt de nødvendige endringer i økonomiplanen, vedta at underskuddet skal dekkes over inntil ytterligere to år.

Lokalstyret vedtar selv årsregnskapet. Vedtaket må angi disponeringen av regnskapsmessig overskudd eller dekning av regnskapsmessig underskudd.

I årsberetningen skal det gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme Longyearbyen lokalstyres økonomiske stilling og resultat av virk-

somheten, som ikke fremgår av årsregnskapet, samt andre forhold av vesentlig betydning for Longyearbyen lokalstyre.

Det ble i høringsbrevet også gjort rede for at Kommunal- og regionaldepartementet i 1994 startet KOSTRA-prosjektet (Kommune-Stat-Rapportering). KOSTRA er et omfattende nasjonalt informasjonssystem for frembringning av styringsinformasjon om kommunal virksomhet. Det *rapporteringssystemet* som KOSTRA innebærer, har fått sin lovmessige forankring i kommuneloven § 49. Da det etter Justisdepartementets oppfatning ikke på det nåværende tidspunkt er grunnlag for at Longyearbyen lokalstyre skal inngå i KOSTRA, ble det i høringsbrevet foreslått at kommuneloven § 49 ikke gis anvendelse for Longyearbyen lokalstyre. I stedet ble det foreslått en regel som pålegger Longyearbyen lokalstyre å sende årsregnskap og årsberetning til departementet.

Høringsinstansenes syn

De av høringsinstansene som uttalte seg, sluttet seg til forslaget.

Svalbardsrådet sier i sin høringsuttalelse:

«Svalbardsrådet er enig i at det på nåværende tidspunkt ikke er grunnlag for at Longyearbyen lokalforvaltning skal rapportere i henhold til rapporteringssystemet KOSTRA. Tilsvarende forstår Svalbardsrådet det slik at reglene i kommunelovens kapittel 8 blir tilpasset situasjonen for Longyearbyen lokalforvaltning.»

Departementets vurdering

Forslaget innebærer at kommuneloven kapittel 8, med unntak av § 49, får tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre, jf. § 40.

Departementet fremmer forslag i overensstemmelse med høringsbrevet.

3.5.5.3 Gjeldsforpliktelser m.m

Forslag i høringsbrevet

Det ble i høringsbrevet foreslått at kommuneloven kapittel 9 om gjeldsforpliktelser får tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre så langt det passer, jf. forslaget § 41.

Reglene vil sette begrensninger for Longyearbyen lokalstyres adgang til å ta opp lån og påta seg garantiforpliktelser.

Høringsinstansenes syn

Det kom ikke merknader til denne bestemmelsen.

Departementets vurderinger

Departementet fremmer forslag i overensstemmelse med høringsbrevet.

3.6 Saksbehandlingsregler

3.6.1 Forvaltningsloven og offentlighetsloven

Forslaget i høringsbrevet

Det antas at Longyearbyen lokalstyre vil omfattes av forvaltningsloven og offentlighetsloven. Av pedagogiske hensyn kan det imidlertid være grunn til å fastsette uttrykkelig at forvaltningsloven og offentlighetsloven kommer til anvendelse på virksomheten. En slik bestemmelse ble derfor foreslått i høringsbrevet, jf. den foreslåtte § 32.

For øvrig ble det i høringsbrevet pekt på at forvaltningsloven og offentlighetsloven i dag gjelder for Svalbard Samfunnsdrift AS. Det at selskapets aksjer overtas av Longyearbyen lokalstyre, vil ikke endre Svalbard Samfunnsdrift AS' stilling i denne sammenheng. All den virksomhet Svalbard Samfunnsdrift AS driver vil derfor også i fremtiden omfattes av forvaltningsloven og offentlighetsloven.

Høringsinstansenes syn

Svalbardrådet bemerker følgende til forslaget:

«Svalbardrådet er tilfreds med at forvaltningsloven og offentlighetsloven gjøres gjeldende for Longyearbyen lokalforvaltnings virksomhet (jf. § 32)».

Også *Sysselemanden på Svalbard* slutter seg til forslaget og uttaler:

«Sysselemanden er enig i at det fastslås uttrykkelig at forvaltningsloven og offentlighetsloven skal gjelde for Longyearbyen lokalforvaltnings virksomhet.»

Sysselemanden har imidlertid bemerkninger til det lovtekniske:

«Så vel offentlighetsloven som forvaltningsloven har imidlertid en del særregler som regulerer forhold i tilknytning til bl.a. virksomhet i kommuner eller selskaper opprettet i medhold av kommuneloven, og det bør presiseres hvorvidt disse også skal komme til anvendelse for Longyearbyen lokalforvaltning. Dette gjelder bl.a. bestemmelsene i forvaltningsloven §§ 3 annet ledd, 6 første ledd bokstav e, 28 annet ledd, 34 og 35 fjerde ledd, og i offentlighetsloven §§ 5 tredje ledd, 6 første ledd nr. 2 bokstav a og 9 tredje ledd.»

Departementets vurdering

Etter forvaltningsloven § 1 regnes «et hvert organ for stat eller kommune» som forvaltningsorgan. Holder man seg til en snever fortolkning av ordlyden i bestemmelsen, vil ikke Longyearbyen lokalstyre omfattes fordi det ikke er en kommune, og generelt sett heller ikke et organ for staten. Sterke reelle hensyn taler imidlertid for at Longyearbyen lokalstyre omfattes av loven. For det første har Longyearbyen lokalstyre samme formål som en kommune, og den vil i stor utstrekning også være bygget opp på samme måte. Longyearbyen lokalstyre skal heller ikke ha andre oppgaver enn det en kommune skal, eller kan ha. For det annet vil Longyearbyen lokalstyre i forhold til borgerne reelt sett utøve offentlig myndighet. Dermed vil de hensyn til rettssikkerhet og

åpenhet som i lovgivningen er tillagt stor vekt i forhold til statlige og kommunale vedtak og saksbehandling, gjøre seg gjeldende med tyngde også i forhold til Longyearbyen lokalstyre. Når forvaltningsloven benytter uttrykket «for stat eller kommune» kan det ikke anses begrunnet i at man har ønsket å avgrense mot andre former for offentlig myndighet, men fordi offentlig forvaltning i Norge overfor borgerne rent faktisk nesten utelukkende utøves av, eller på vegne av, stat eller kommuner (inkludert fylkeskommuner). På denne bakgrunn må Longyearbyen lokalstyre anses som et forvaltningsorgan etter forvaltningsloven § 1.

Offentlighetsloven § 1 har en tilsvarende definisjon av forvaltningsorgan som forvaltningsloven. Justisdepartementet antar at denne loven må forstås på samme måte i forhold til Longyearbyen lokalstyre.

Selv om det på denne bakgrunn må antas at forvaltningsloven og offentlighetsloven gjelder for Longyearbyen lokalstyre, mener Justisdepartementet likevel at det av pedagogiske grunner kan være naturlig å uttrykkelig angi at forvaltningsloven og offentlighetsloven gjelder for Longyearbyen lokalstyre, jf. § 32.

Bestemmelsen er imidlertid ikke ment å være uttømmende. I utgangspunktet må også annen lovgivning som benytter betegnelsene «offentlig organ», «forvaltningsorgan», «statlig eller kommunalt organ» eller lignende forstås slik at loven også omfatter Longyearbyen lokalstyre. Dette må imidlertid vurderes separat i forhold til den enkelte lov. Justisdepartementet antar f.eks. at arkivloven, som er gjort gjeldende for Svalbard, vil komme til anvendelse for Longyearbyen lokalstyre.

Til sysselmannens merknad om offentlighetslovens og forvaltningslovens særregler bl.a. vedrørende virksomhet i kommuner eller selskaper opprettet i medhold av kommuneloven, vil departementet bemerke at også de må gjelde tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre. Det synes ikke å være grunn til å unnta Longyearbyen lokalstyre fra disse bestemmelsene.

Det fremmes forslag til § 32 i overensstemmelse med høringsbrevet.

3.6.2 Saksbehandling i folkevalgte organer

Forslag i høringsbrevet

For å sikre åpenhet og innsyn i virksomheten til de folkevalgte organene, ble det foreslått at kommunelovens regler om at avgjørelser skal treffes i møter og om åpne og lukkede møter, skal gjelde tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre, jf. § 37 første ledd.

Videre ble det foreslått at det gis hjemmel for å gi forskrifter om nærmere saksbehandlingsregler for folkevalgte organer, der blant annet valgeregler til andre folkevalgte organer enn lokalstyret og regler om opprykk og nyvalg omhandles. Forskriftshjemmelen fremgår av § 37 tredje ledd.

Høringsinstansenes syn

Det var ingen av høringsinstansene som hadde merknader til dette forslaget.

Departementets vurderinger

Det fremmes forslag i overensstemmelse med høringsbrevet.

3.7 Tilsyn og kontroll

3.7.1 Internt tilsyn og kontroll

Forslag i høringsbrevet

Den kommunale forvaltningen er underlagt kontroll og tilsyn både internt i kommunen og av staten. I høringsbrevet ble det foreslått at det samme skal gjelde for Longyearbyen lokalstyre.

I all hovedsak ble det i høringsbrevet foreslått de samme regler for intern tilsyn og kontroll som for kommunene, jf. kommunelovens kap. 10 Tilsyn og kontroll. Det ble imidlertid foreslått enkelte unntak, som det ble nærmere redegjort for.

Når det gjelder internt tilsyn og kontroll, er det i kommuneloven § 60 fastslått at kommunestyret har det øverste tilsyn med den kommunale forvaltning. Det samme ble foreslått for Longyearbyen lokalstyre. Lokalstyret vil således være både det øverste utøvende forvaltningsorgan og kontrollorgan for virksomheten.

Som en konsekvens av lokalstyrets tilsynsmyndighet, ble det på samme måte som for kommunen foreslått at lokalstyret kan forlange enhver sak som er under behandling, lagt fram for seg til orientering eller avgjørelse. Lokalstyret kan omgjøre vedtak av andre folkevalgte organer eller administrasjonen i samme utstrekning som disse kunne omgjort vedtaket selv.

Longyearbyen lokalstyre vil være lite og oversiktlig og det synes ikke nødvendig med eget kontrollutvalg. Det ble derfor ikke foreslått at Longyearbyen lokalstyre skal være pålagt å ha et eget kontrollutvalg, slik kommunene må. Departementet mener at det er tilstrekkelig med lokalstyrets kontroll og revisjon av regnskapene. Men dersom lokalstyret selv mener at det skal ha et kontrollutvalg, står lokalstyret fritt til å nedsette et slikt utvalg, jf. utkast til § 36 som det er redegjort for ovenfor i pkt. 3.4.3.2.

Videre ble det foreslått at lokalstyret skal påse at Longyearbyen lokalstyres regnskaper revideres på betryggende måte, på samme måte som kommunestyret gjør for de kommunale regnskaper. Det foreslås også at Longyearbyen lokalstyre skal ha en kommunal revisjon.

Det ble imidlertid ikke foreslått at Longyearbyen lokalstyre skal ha egen ansatt revisor, slik kommunene skal. Departementet antok at det, i hvert fall så lenge de fleste av de «kommunale» tjenestene i Longyearbyen utføres av Svalbard Samfunnsdrift AS, ikke er tilstrekkelig arbeid knyttet til revisjon av Longyearbyen lokalstyres virksomhet til å fylle en hel stilling som revisor. Dette er kompetanse som det kan være vanskelig å få ansatt i deltidsstilling i Longyearbyen. Longyearbyen lokalstyre kan i stedet samarbeide med annen kommunal revisor, for eksempel i Tromsø kommune. Regler om slikt samarbeid kan fastsettes i forskrift, jf. nedenfor.

Et særlig forhold vedrørende Longyearbyen lokalstyre er at store deler av det som vanligvis er «kommunal» virksomhet vil bli drevet av Svalbard Samfunnsdrift AS, som revideres av privat revisor. Det ble derfor foreslått at Longyearbyen lokalstyres revisor gis tilsvarende informasjonsrett i forhold til Svalbard Samfunnsdrift AS som det Riksrevisjonen i dag har overfor Svalbard Samfunnsdrift AS som statsaksjeselskap.

Videre ble det på samme måte som for kommunene foreslått at det skal foretas såkalt forvaltningsrevisjon. Dette innebærer en mer fullstendig kontroll med at administrasjonen og de folkevalgte organer har satt ut i livet de vedtak som er truffet, og en evaluering av økonomistyringen i Longyearbyen lokalstyre. Det skal således foretas en revisjon som trenger dypere inn i Longyearbyen lokalstyres virksomhet enn til det rent bokføringsmessige. Dette er i overensstemmelse med de rammer som også er trukket opp for revisjonsarbeidet i Riksrevisjonen.

I tillegg ble det foreslått en hjemmel for at departementet gir særskilte regler om revisjon, jf. § 44 fjerde ledd.

Høringsinstansenes syn

De av høringsinstansene som uttalte seg sluttet seg til forslaget.

Norges Kommunerevisorforbund uttaler:

«Vi er enig med departementet i at Longyearbyen lokalforvaltning vil være lite og oversiktlig, og at det ikke synes nødvendig med eget kontrollutvalg. Som departementet gir uttrykk for, står lokalstyret fritt til å nedsette et slikt utvalg etter § 36 i lovutkastet. Et relevant spørsmål blir da om forskrift om kontrollutvalg skal få anvendelse for dette utvalgets sammensetning og tilsynsvirksomhet. Slik lovutkastet nå er utformet, ser vi det slik at dette spørsmålet vil være opp til lokalstyret å vurdere.

Som departementet har kommet frem til, bør det ikke være nødvendig å ha en ansatt revisor slik som kommunene har. En samarbeidsordning med en kommunal revisor bør i så måte være en god løsning. Vi ber om å bli kontaktet når forslag til regler om slikt samarbeid foreligger. For øvrig vil vi vise til at styret i Norges Kommunerevisorforbund vedtok i september 2000 å intensivere og initiere arbeidet med en stor landsdekkende enhet for kommunal revisjon i Norge. Dette kan naturlig nok få innvirkning også for Longyearbyen lokalforvaltning. Den nye enheten vil da være en naturlig samarbeidspartner for lokalforvaltningen med sin kompetanse innen kommunal tjenesteproduksjon.»

Kommunal- og regionaldepartementet uttalte at det bør vurderes å splitte forslag til § 42 i én bestemmelse om statlig tilsyn og én bestemmelse om internt tilsyn etter mønster av kommuneloven.

Departementets vurderinger

Departementet er enig med Kommunal- og regionaldepartementet i at den foreslåtte bestemmelsen bør splittes i to. Det fremmes således forslag til § 43 om statlig tilsyn og kontroll og § 44 om internt tilsyn og kontroll. Innholdet i bestemmelsene er som i høringsbrevet.

3.7.2 Statlig tilsyn og kontroll

Forslag i høringsbrevet

I stortingsmeldingen om Svalbard ble det foreslått at Sysselmannen på Svalbard i hovedsak får samme tilsynsfunksjon som fylkesmannen har overfor kommunene på fastlandet.

Når det gjelder *den generelle lovlighetskontrollen*, ble det derfor i høringsbrevet foreslått at kommunelovens § 59 gis tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre. Det innebærer at alle avgjørelser truffet av et folkevalgt organ eller administrasjonen kan klages inn for departementet.

Lovlighetskontroll er en administrativ overprøving av en avgjørelses lovlighet som gir mulighet for statlig myndighet til å oppheve en avgjørelse dersom den er ugyldig. Dette innebærer en mulighet til å få avklart rettslig tvil uten å måtte gå veien om ombudsmannen eller domstolene. Ved lovlighetskontroll skal det etter kommuneloven § 59 tas stilling til om avgjørelsen

- er innholdsmessig lovlig
- er truffet av noen som har myndighet til å treffe slik avgjørelse, og
- er blitt til på lovlig måte.

Lovlighetskontrollen vil derfor i det vesentlige samsvare med den alminnelige domstolskontroll. Dette innebærer bl.a. at kontrollen ikke omfatter forvaltningens frie skjønn.

Begrepet «avgjørelse» omfatter alle saker hvor det er tatt endelig standpunkt til saken. Det omfatter dermed enkeltvedtak, forskrifter og andre avgjørelser. Unntatt er avgjørelser om ansettelse, oppsigelse eller avskjed.

Det er tilstrekkelig at tre eller flere medlemmer av lokalstyret krever lovlighetskontroll av en avgjørelse. Departementet kan også på eget initiativ ta en avgjørelse opp til lovlighetskontroll. I praksis gir dette mulighet til å ta opp saker etter initiativ fra andre enn medlemmer av lokalstyret.

En lovlighetsklage skal settes fram overfor det organ som traff avgjørelsen, og dette organet oversender saken til rette statlige organ dersom det opprettholder avgjørelsen.

Myndigheten til å behandle lovlighetsklager vil bli delegert til Sysselmannen på Svalbard, på samme måte som den i all hovedsak er delegert til fylkesmannen når det gjelder statlig lovlighetskontroll av kommunale vedtak.

Departementet fører i henhold til kommuneloven § 59a *tilsyn og kontroll med de økonomiske disposisjonene* til kommunene. De mest sentrale kontrollordningene er lovlighetskontroll av årsbudsjettene og godkjenning av lån og garantier. Fra 1.1.2001 gjelder nye regler om betinget kontroll av årsbudsjettene og godkjenning av lån og garantier. Betinget kontroll innebærer at kommunen ikke underlegges kontroll så lenge den økonomiske styringen og de økonomiske resultatene er tilfredsstillende. Kontrollen iverksettes hvis kommunen har satt seg selv i, eller på annen måte er kommet i, en vanskelig økonomisk situasjon. Det vil i alle kommuner kunne oppstå problemer som på lang sikt kan bli alvorlige hvis de får anledning til å utvikle seg over tid.

Justisdepartementet mener at de samme hensynene gjør seg gjeldende i forhold til Longyearbyen lokalstyre og foreslo i høringsbrevet at de samme kontrollordningene som gjelder for kommunene, skal gjøres gjeldende for Longyearbyen lokalstyre. Det innebærer at det skal føres betinget kontroll med Longyearbyen lokalstyres årsbudsjetter. Kontrollen foreslås utløst ved ubalanse i årsbudsjettet og økonomiplanen, eller når Longyearbyen lokalstyre ikke klarer å dekke inn regnskapsmessig underskudd.

Av hensyn til långivere og andre med betydelige fordringer på Longyearbyen lokalstyre, ble det foreslått at Longyearbyen lokalstyre kan registreres i det register som er etablert over kommuner og fylkeskommuner som er

underlagt statlig kontroll. Det medfører at registrering der er nødvendig for at statlig godkjenning vil være bindende for medkontrahentene. Registeret vil ha negativ og positiv troverdighet og det vil være åpent for alminnelig innsyn.

Det ble derfor foreslått at kommuneloven § 59a om statlig kontroll og godkjenning av økonomiske forpliktelser får tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre. Det ble sagt i høringsbrevet at det forutsettes at kontrollen delegeres til sysselmannen, slik den for kommunene er delegert til fylkesmannen.

Høringsinstansenes syn

Ingen av høringsinstansene hadde merknader til forslaget.

Departementets vurdering

Departementet fremmer forslag i overensstemmelse med høringbrevet, likevel slik at den bestemmelsen som ble foreslått i høringsbrevet blir delt i to bestemmelser, jf. redegjørelsen foran under pkt. 3.7.1.

4 Øvrige endringer i svalbardloven

4.1 Valg av meddommere og skjønnsmenn

Forslag i høringsbrevet

Meddommer er en lekdommer som deltar i enkelte saker ved domstolene, hovedsakelig straffesaker. Meddommerne velges blant to utvalg som finnes i hver rettskrets, ett for menn og ett for kvinner. Meddommerutvalgene velges for fire år.

Etter svalbardloven § 11 oppnevner sysselmannen i dag meddommere på Svalbard. I praksis skjer dette ved at Svalbardrådet kommer med forslag til kandidater, som formelt blir oppnevnt av sysselmannen. Av de oppnevnte blir det foretatt loddtrekning ved hver enkelt rettssak.

I stortingsmeldingen om Svalbard ble det foreslått å innføre en ordning som er mer lik den på fastlandet. Der velges meddommere av kommunestyret etter hvert kommunestyrevalg, og i hvert fylke oppnevnes det et utvalg av skjønnsmenn av fylkestinget. Stortinget sluttet seg til dette.

I høringsbrevet ble det derfor foreslått at lokalstyret velger meddommere. Det skal velges to alminnelige utvalg av meddommere, ett for kvinner og ett for menn. Det ble videre foreslått at valget, på samme måte som i kommunene, foretas etter hvert valg til lokalstyret og at det gjelder for fire år, fra 1. mai det påfølgende år. Det er naturlig at meddommere velges fra Longyearbyen. For øvrig gjelder reglene i domstolsloven om valg av meddommere, jf. svalbardloven § 2.

For den enkelte rettssak vil en av domstolens tjenestemenn ta ut meddommere ved loddtrekning i god tid før rettsmøtet.

I henhold til skjønnsprosessloven skal det i hvert fylke være et utvalg av *skjønnsmenn* som oppnevnes av fylkestinget etter forslag fra herreds- og byrettene og fra kommunestyrene. Skjønnsmennene skal delta i alle skjønn som holdes av herreds- og byretten og av lagmannsretten. I høringsbrevet ble det vist til at det på Svalbard i praksis ikke er skjønnsaker, og at det derfor synes unødvendig å ha et eget utvalg av skjønnsmenn for Svalbard. Det ble foreslått at ordningen med at skjønnsmenn oppnevnes for den enkelte sak opprettholdes, men likevel slik at det er retten som oppnevner skjønnsmenn og ikke sysselmannen.

Når det gjelder hvem som kan velges som meddommer eller oppnevnes som skjønnsmann og rettsvitne, fastsetter svalbardloven § 11 annet ledd annet punktum at de må være «norske statsborgere, fullmyndige og ikke fradømt stemmerett i offentlige anliggender.» Etter departementets oppfatning bør reglene for hvem som kan være meddommere, skjønnsmenn og rettsvitner være de samme på Svalbard som på fastlandet, og det ble derfor foreslått å oppheve svalbardloven § 11 annet ledd annet punktum. Domstolslovens regler vil da komme til anvendelse, jf. svalbardloven § 2. I henhold til domstolsloven § 65 må man ha fylt 18 år, være vederheftig og valgbar ved kommunale valg for å kunne velges til meddommer. I henhold til skjønnsprosessloven gjelder

denne regelen også for skjønnsmenn. For rettsvitner fastsetter domstolsloven § 101 at enhver som er oppført i det seneste manntallet for kommunale valg i domssognet, plikter å gjøre tjeneste som rettsvitne.

Videre ble det i høringsbrevet vist til at det i svalbardloven § 11 første ledd er en regel som gjelder når det holdes rettsmøter «i Norge». Med «Norge» menes her åpenbart fastlandet, og det harmoniserer dårlig med § 1 som fastslår at Svalbard er en del av kongeriket Norge. Det ble derfor foreslått å erstatte dette med «på fastlandet». Det var ikke meningen å gjøre noen endring av det materielle innhold av bestemmelsen.

Høringsinstansenes syn

Nord-Troms herredsrett ga uttrykk for at høringsbrevet ikke var tilstrekkelig ryddig i forhold til at lokalstyret, som bare velges av Longyearbyens befolkning, får myndighet og oppgaver andre steder på Svalbard. I forhold til forslaget om meddommere og skjønnsmenn bemerker Nord-Troms herredsrett:

«Prinsipielt vil det ikke være riktig å overlate til Longyearbyen lokalstyre å velge meddommerutvalg for hele Svalbard. Hvis lokalstyret skal velge meddommerutvalg, bør utvalgene bestå av personer bosatt i Longyearbyen, og virkekretsen bør også være Longyearbyen. Så får heller sysselmannen oppnevne meddommerutvalg for resten av Svalbard. På den annen side bør hele Svalbard være en loddtrekningskrets, og dette må i så fall Kongen bestemme - se domstolloven § 86 a første ledd.

I denne sammenhengen opplyses at det flere ganger har vært satt rett andre steder på Svalbard enn i Longyearbyen. Således har rett vært satt både på Hopen, på Bjørnøya og i Ny-Ålesund.

Det ble så sent som i 99 holdt skjønn på Svalbard. Men dette skjer så sjelden at det ikke er behov for et eget skjønnsmannsutvalg for øygruppen. Det er heller ikke behov for fagkyndige meddommerutvalg.

Det fremgår for øvrig av svalbardloven § 2 at rettspleielovene, og dermed også domstolloven, gjelder på Svalbard. Dermed burde Svalbardloven § 11 kunne gjøres vesentlig enklere enn foreslått. Første ledd kan kuttes ut, og det samme gjelder andre og tredje punktum i andre ledd.

Hvis § 11 første ledd skal beholdes, synes jeg det er kunstig å erstatte uttrykket «i Norge» med «på fastlandet». Selv om Svalbard holdes utenfor, omfatter Norge som kjent svært mange øyer, f.eks. Tromsø, og ikke bare fastland.»

Sysselmannen på Svalbard har også synspunkter på forslaget til endringer i § 11 og bemerker følgende:

«Generelt kan bemerkes at det synes noe overflødig å regulere spørsmålet om uttak av rettsvitner mv. i svalbardloven, dersom det ikke skal gis særregler i forhold til de relevante bestemmelsene om dette i domstolloven, som jo gjelder for Svalbard i medhold av svalbardloven § 2.

Dersom dette forholdet likevel skal reguleres i svalbardloven, er Sysselmannen enig i at en bør unngå å bruke uttrykket «i Norge» slik dette i dag fremgår av første ledd i § 11. Selv om «på fastlandet» benyttes i vanlig dagligtale for å skille Svalbard fra fastlandsnorge er likevel dette begrepet neppe tilstrekkelig presist for en lovtekst. Et alternativ kan derimot være at § 11 første ledd lyder (endringen er understreket): «Rettsvidner, skjønnsmenn meddommere og lagrettemenn til

rettsmøter utenfor Svalbarduttas av de utvalg, som er opprettet for vedkommende domstol.»

Departementets vurdering

Det er et viktig prinsipp at den dømmende funksjon og påtalefunksjonen er adskilt. Som en videreføring av dette prinsippet, er det viktig at påtalemakten ikke har noen innflytelse over hvem som er dommer i straffesaker, heller ikke meddommere. For meddommere har man i tillegg det hensyn at det er innført et demokratisk element i domstolene ved at utvalget av meddommere velges av kommunestyrene. Av praktiske årsaker har likevel reglene på Svalbard vært slik at det er sysselmannen som oppnevner meddommere. I praksis har Svalbardrådet foreslått hvem som skal være meddommere, og sysselmannen har formelt oppnevnt disse.

Når det nå innføres lokaldemokrati i Longyearbyen, er det naturlig at lokalstyret får myndighet til å velge meddommere i Longyearbyen. Selv om Longyearbyen lokalstyre ikke har myndighet ut over Longyearbyen arealplanområde, har departementet likevel funnet at hensynet til skillet mellom domstolene og påtalemyndigheten, samt hensynet til det demokratiske element veier tyngst. Det foreslås derfor at Longyearbyen lokalstyre får myndighet til å velge meddommere for hele Svalbard. Dersom det blir satt rett i en straffesak andre steder enn Longyearbyen - noe som skjer relativt sjelden - vil rettens formann, aktor og forsvarer måtte reise til det stedet rett settes. Det vil ikke innebære tilleggsomkostninger av betydning å bringe meddommere dit samtidig.

Når det videre gjelder bestemmelsen om valg av meddommere, er departementet enig i at i den grad reglene om meddommere for Svalbard er lik reglene i domstolloven, er det ikke grunnlag for å ha særskilte regler i svalbardloven. Det vises til at i henhold til svalbardloven § 2 gjelder domstolloven på Svalbard. Svalbardloven § 11 kan derfor gjøres enklere, slik Nord-Troms herredsrett og Sysselmannen på Svalbard har foreslått.

Departementet foreslår at § 11 første ledd oppheves, da dette ikke gir noen særregel i forhold til domstolloven. Problemet i forhold til bruk av ordet «fastlandet» oppstår da ikke.

Departementet foreslår imidlertid at høringsbrevets forslag til nytt annet ledd opprettholdes, men da som nytt første og annet ledd. Av pedagogiske årsaker bør det stå i loven når valget til meddommere foregår og hvordan de trekkes ut i den enkelte sak.

Avslutningsvis skal det bemerkes at dagens regler i domstolloven for valg av meddommere er kompliserte og dels foreldet. Justisdepartementet har nedsatt et utvalg som skal se på reglene for valg og uttak av lekdommere. I den grad det blir foreslått nye regler som følge av utvalgets arbeid, vil disse også få virkning for Svalbard.

4.2 Endring av sysselmannens domskompetanse

Forslag i høringsbrevet

I henhold til forskrift om domsmyndighet på Svalbard av 8. mars 1985 legges de forretninger som er lagt til herreds- og byretten, for Svalbards vedkom-

mende til Tromsø byrett, i dag Nord-Troms herredsrett. I praksis gjennomføres rettssaker på Svalbard ved at en dommer fra Nord-Troms herredsrett setter rett i Longyearbyen, som regel ved sysselmannskontoret. Lagmannsrett for Svalbard er lagmannsretten for Troms lagsogn, dvs. Hålogaland lagmannsrett.

Sysselmannen er i dag hjelpedommer ved underretten, jf. svalbardloven § 5 annet ledd.

Det ble i høringsbrevet vist til at det ikke lenger synes naturlig at Sysselmannen på Svalbard har domskompetanse. Tidligere var dette nødvendig på grunn av manglende kommunikasjon mellom Svalbard og fastlandet. I dag er det daglig flygninger mellom Longyearbyen og Tromsø.

De sakene der sysselmannen i praksis har vært dommer, er forhørsrettsaker der siktede har begått et straffbart forhold på fastlandet, men er bosatt på Svalbard på domstidspunktet. I tillegg har sysselmannen gjennomført en del sjøforklaringer. Sysselmannen har aldri vært dommer i saker som har vært etterforsket av sysselmannen. De senere årene har sysselmannen ikke vært oppnevnt som hjelpedommer i noen saker.

Det ble på denne bakgrunn foreslått å fjerne sysselmannens myndighet som hjelpedommer ved underretten. I høringsbrevet ble det foreslått at myndigheten tas ut av oppstillingen i svalbardloven § 5 annet ledd annet punktum.

Det ble ikke foreslått endringer i sysselmannens myndighet som notarius publicus. Notarialforretninger er i utgangspunktet lagt til by- og herredsrettene, men også andre er tillagt denne myndigheten med hjemmel i rettergangsordningens ikrafttredelseslov §§ 6-8. En videreføring av denne funksjonen vil blant annet medføre at sysselmannen fortsatt vil ha vigselsmyndighet etter ekteskapsloven og registermyndighet etter partnerskapsloven.

Høringsinstansenes syn

Nord-Troms herredsrett er enig i at sysselmannen ikke lenger bør ha domskompetanse, men har noen merknader til hvordan dette lovteknisk kan gjennomføres:

«Det synes greit at Sysselmannens domskompetanse fjernes. Det er i så fall ikke tilstrekkelig å endre § 5. Samtidig må § 8 oppheves.»

Sysselmannen på Svalbard uttaler:

«Sysselmannen tar forslaget om å oppheve Sysselmannens hjelpedommerfunksjon til etterretning. Det kan imidlertid stilles spørsmål om ikke også § 8 i svalbardloven bør oppheves, idet denne jo regulerer det nærmere innholdet i hjelpedommerfunksjonen, og derfor vil bli overflødig når § 5 blir endret.»

Det var ikke andre høringsinstanser som hadde merknader til dette forslaget.

Departementets vurdering

Departementet opprettholder forslaget i høringsbrevet om at Sysselmannen på Svalbard ikke lenger bør være hjelpedommer ved underretten og at svalbardloven § 5 endres i tråd med dette. Departementet er enig med Nord-

Troms herredsrett og sysselmannen i at § 8 samtidig må oppheves. Dette fremgår av nytt lovforslag.

4.3 Opprettelse av forliksråd for Svalbard

Forslag i høringsbrevet

Forliksråd er en alminnelig domstol, men skiller seg fra de vanlige domstolene ved at det normalt vil være bemannet med folk uten juridisk utdannelse. Forliksrådet har tre medlemmer og behandler bare sivile saker.

Formålet med forliksrådsbehandling er å oppnå forlik mellom partene, men forliksrådet kan også avsi dom i mange saker. Hvis det ikke oppnås forlik eller avsies dom, kan saken henvises til herreds- eller byretten.

Det er i dag ikke forliksråd for Svalbard. Alle saker med verneting på Svalbard må reises med stevning til Nord-Troms herredsrett. Dette medfører at det ikke er mulig med den enklere og billigere saksgangen som forliksrådsbehandling innebærer for disse sakene.

Sysselmannen på Svalbard har gitt uttrykk for at man bør vurdere å innføre forliksrådsordningen også for Svalbard. Det er vist til at man med bakgrunn i de senere års utvikling av det lokale næringslivet på Svalbard, stadig hyppigere får henvendelser der det etterlyses den enklere saksgangen som forliksrådene representerer. Sysselmannen har erfaring med at en del kreditorer til mindre krav oppgir videre forfølgning av sine krav nettopp som følge av dette.

Det ble på denne bakgrunn foreslått å innføre forliksråd for Svalbard i St.meld. nr. 9 (1999-2000) Svalbard, noe Stortinget sluttet seg til.

Det ble foreslått at forliksrådet skal omfatte hele Svalbard, slik at alle saker som har verneting på Svalbard kommer inn under ordningen. De aller fleste sakene vil imidlertid i praksis gjelde selskaper eller personer i Longyearbyen. Det ble vist til at man på fastlandet har ett forliksråd i hver kommune. Forliksrådet består av tre medlemmer og like mange varamedlemmer, som velges av kommunestyret. Valget gjelder for fire år. Kommunen har det administrative og økonomiske ansvaret for forliksrådet og mottar inntektene fra rettsgebyret. Fylkesmannen fører tilsyn med forliksrådets virksomhet. Det ble foreslått at forliksrådsmedlemmene velges av lokalstyret blant Longyearbyens innbyggere for en periode på fire år. Longyearbyen lokalstyre ble foreslått å ha det økonomiske og administrative ansvaret for forliksrådet, mens sysselmannen får ansvaret for å føre tilsyn med forliksrådets virksomhet. Sysselmannsbestillingen ble foreslått som sekretær for forliksrådet.

Høringsinstansenes syn

Nord-Troms herredsrett ttaler:

«Det er mulig at det er behov for å opprette forliksråd for Longyearbyen eller for Svalbard. Jeg tror imidlertid at saksmengden vil bli svært beskjeden, og det vil derfor kanskje bli vanskelig å bygge opp nødvendig erfaring hos forliksrådets medlemmer.

Hvis det skal være et eget forliksråd for Longyearbyen, er det naturligvis riktig at lokalstyret velger medlemmer og varamedlemmer til

dette. Men hvis forliksrådet skal ha hele Svalbard som virkekrets blir det prinsipielt galt at lokalstyret skal velge medlemmene. I så fall bør heller sysselmannen oppnevne.

Forutsatt at sysselmannen skal føre tilsyn med forliksrådets virksomhet, synes det uheldig å legge sekretærfunksjonen for forliksrådet samme sted.»

For øvrig var det ingen merknader vedrørende innføring av forliksråd på Svalbard.

Departementets vurderinger

Nord-Troms herredsrett reiser tvil om behovet for forliksråd på Svalbard. Sysselmannen på Svalbard har imidlertid gitt uttrykk for at det er et slikt behov. Den økende «normalisering» av samfunnet i Longyearbyen har medført at man har fått et økt antall utestående krav. Men forliksrådet vil ha en rolle ut over det å skaffe tvangsgrunnlag for inndrivning av ubetalte fordringer, da det også vil være et lokalt tilbud om mekling i tvister mellom bosatte på Svalbard. Justisdepartementet går derfor inn for at det opprettes forliksråd på Svalbard.

Det er i høringsbrevet foreslått at forliksrådet bør omfatte hele Svalbard og at forliksrådets medlemmer skal velges av lokalstyret i Longyearbyen. Nord-Troms herredsrett mener imidlertid at hvis forliksrådet skal ha hele Svalbard som virkekrets blir det prinsipielt galt at lokalstyret skal velge medlemmene. I så fall bør heller sysselmannen oppnevne. Etter Justisdepartementets oppfatning gjør det seg her gjeldende de samme hensyn som for valg av meddommere jf. ovenfor i pkt. 4.1. Selv om Longyearbyen lokalstyre ikke har myndighet ut over Longyearbyen arealplanområde, mener departementet at hensynet til det demokratiske element veier tyngst. Det foreslås derfor at lokalstyret får myndighet til å velge forliksrådsmedlemmer for hele Svalbard.

Det økonomiske og administrative ansvaret vil ligge hos Longyearbyen lokalstyre, på samme måte som det ligger hos kommunene på fastlandet. Longyearbyen lokalstyre vil også motta inntektene fra rettsgebyret i forliksrådssakene.

Fylkesmannen kontrollerer valg av medlemmer til forliksrådet og fører et visst tilsyn med forliksrådet, jf. domstolloven §§ 58 og 59. Sysselmannen vil få denne funksjonen overfor Svalbard forliksråd.

Det er reist innvendinger mot forslaget om at Sysselmann på Svalbard både skal være sekretær for forliksrådet og føre tilsyn med dets virksomhet. Dette er Justisdepartementet enig i, og det foreslås derfor at det på samme måte som for kommunene på fastlandet blir en del av Longyearbyen lokalstyres økonomiske og administrative ansvar for forliksrådet å sørge for at sekretariatsfunksjonen ivaretas på en tilfredsstillende måte.

Det foreslås på denne bakgrunn at det opprettes et forliksråd for Svalbard der medlemmene velges av lokalstyret. Bestemmelse om dette foreslås inntatt i svalbardloven § 8.

4.4 Endring av svalbardloven § 25

Forslag i høringsbrevet

I høringsbrevet ble det vist til at kartfesting og oppmåling av fast eiendom på fastlandet er regulert i lov 23. juni 1978 nr. 70 om kartlegging, deling og registrering av eiendom (delingsloven). Delingsloven er ikke gitt anvendelse på Svalbard.

Svalbardloven § 25 annet ledd gir Sysselmannen på Svalbard myndighet til å sette opp målebrev når fast eiendom skal deles. Svalbardloven § 25 skiller ikke mellom kart- og delingsforretninger slik delingsloven gjør. Dette har reist spørsmål om hvor langt myndigheten etter svalbardloven § 25 rekker.

Slik bestemmelsen er utformet, gir den ikke klar hjemmel for å foreta annet enn det som kan karakteriseres som delingsforretninger. Etter Justisdepartementets vurdering er denne begrensningen i myndigheten ikke velbegrunnet. Det er i dag behov for å kunne utføre både kart- og delingsforretninger også på Svalbard. Behovet for klarhet tilsier derfor at svalbardloven § 25 endres, slik at det fremgår klart at sysselmannen har myndighet til å avholde kart- og delingsforretninger på Svalbard.

Høringsinstansenes syn

Sysselmannen på Svalbard uttaler:

«Sysselmannen er enig i forslaget om at ordlyden i § 25 annet ledd presiseres slik at det klart fremgår at også kartforretninger inngår i sysselmannens kompetanse. Spørsmålet om nærmere regulering av kart- og delingsforretninger gjennom en egen forskrift har vært drøftet mellom sysselmannen og departementet ved flere anledninger. Det er tidligere besluttet at en slik forskrift bør vedtas med hjemmel i den nye delingsloven, som er under forberedelse. Dette arbeidet har imidlertid tatt lang tid, og det er klart behov for å få på plass en forskrift på dette området. Dersom det nå viser seg at arbeidet med ny delingslov vil ta ytterligere tid, vil vi be departementet vurdere om det likevel bør innføres en hjemmel for å fastsette forskrift om kart- og delingsforretninger i § 25 i svalbardloven.»

Svalbard Samfunnsdrift AS sier i sin uttalelse følgende:

«I dag har SSD bemyndigelsen som oppmålingsmyndighet for hele Svalbard. Det er foreslått at Longyearbyen lokalforvaltning bemyndiges som oppmålingsmyndighet innenfor arealplanområdet i Longyearbyen. Dersom en fortsatt ønsker å utnytte SSDs kompetanse på området også for resten av Svalbard, må det derfor inngås særskilt avtale om dette. Med den foreslåtte endring i § 25 går vi ut fra at det innebærer hjemmel til å inngå avtaler om punkt feste for f.eks. hytter. Ordet kartlegges bør imidlertid byttes med kartfestes.»

Også *Nærings- og handelsdepartementet* har påpekt at det i ordlyden bør stå «kartfestes» isteden for «kartlegges».

Miljøverndepartementet viser i sin uttalelse til at Svalbard Samfunnsdrift AS og fylkeskartkontoret i Troms er i ferd med å etablere en oppkobling mot det offisielle grunneiendoms-, adresse- og bygningsregister (GAB) for Svalbard. Svalbard Samfunnsdrift AS har i dag sitt eget register, men ønsker i ste-

det en oppkobling mot GAB for å få rasjonell tilgang til hjemmelshaveropplysninger. I denne forbindelsen ønsker de også mulighet for bygnings- og adresseregistrering for Svalbard. Miljøverndepartementet mener på denne bakgrunn at rapportering/registerføring lovfestes, og foreslår følgende lovtekst i § 25:

«Sysselmannen eller den bemyndigede skal tinglyse målebrevet og rapportere opplysninger til det offisielle grunneiendoms-, adresse- og bygningsregister (GAB).»

Departementets vurdering

Som angitt i høringsbrevet, er det ønskelig at det i svalbardloven § 25 klart fremgår at Sysselmannen på Svalbard har myndighet til å holde både kart- og delingsforretninger på Svalbard.

Den foreslåtte lovteksten i høringsbrevet var imidlertid ikke så klar som ønsket. Verken *kartlegge*, som ble foreslått i høringsbrevet, eller *kartfeste*, som er foreslått av Sysselmannen på Svalbard og Nærings- og handelsdepartementet, vil være fullstendig dekkende i denne sammenheng. Det foreslås derfor å ta inn i lovteksten at sysselmannen har myndighet til å holde kart- og delingsforretning.

Ved kartforretning kartlegges, justeres, merkes, måles og kartfestes grenser for grunneiendom og festet grunn. Dersom det inngås avtale tilsvarende det som i tomtefesteloven benevnes som punkt feste (tomt festeloven er ikke gitt anvendelse på Svalbard), kan dette avmerkes på samme måte som ved grensemerking.

Ved delingsforretning skilles del av eiendom ut og blir en egen grunneiendom.

Videre er det foreslått å lovfeste når målebrev skal settes opp, og forslaget er her tilsvarende reglene i delingsloven.

Justisdepartementet slutter seg til Miljøverndepartementets forslag om å lovfeste plikten til å rapportere opplysninger til GAB.

Sysselmannen på Svalbard har i sin høringsuttalelse gitt uttrykk for at det er behov for å innta en hjemmel for å fastsette forskrift om kart- og delingsforretninger i svalbardloven § 25.

Svalbardloven § 25 ble endret i 1998 for å samordne begrepsbruken med delingsloven. I den forbindelse ble det pekt på at bestemmelsen ikke inneholdt samme krav til saksbehandling som delingsloven og at praksis på sikt burde bli mer enhetlig på dette punkt. Det ble samtidig vist til arbeidet med å revidere delingsloven. Justisdepartementet la til grunn at det mest naturlige ville være å innta en forskriftshjemmel i den nye loven, slik at forholdene på Svalbard reguleres i samme lov som landet for øvrig. Justisdepartementet opprettholder denne vurderingen. Utvalget som arbeidet med ny delingslov har fremlagt utkast til ny lov om eiendomsregistrering i NOU 1999:1. Det er imidlertid ikke avklart når dette arbeidet kan slutføres. Det foreslås derfor en hjemmel for å gi saksbehandlingsregler for virksomheten inntil nye regler om kart- og delingsforretninger er på plass. Slike regler bør i størst mulig grad utformes i henhold til reglene i delingsloven og dens forskrifter, slik at de sikrer en best mulig harmonisering med de alminnelige standardene for eiendomsoppmåling og eiendomsregistrering.

Den forskriftshjemmelen som i dag er i § 25 første ledd foreslås strøket, da den vil omfattes av den nye forskriftshjemmelen.

Svalbardloven § 25 åpner for at Sysselmannen på Svalbard kan bemyndige andre til å sette opp målebrev, tildele registerbetegnelse og tinglyse målebrev. Sysselmannen på Svalbard har inngått avtale med Svalbard Samfunnsdrift AS om å utføre oppgavene beskrevet i svalbardloven § 25. Stortingsmeldingen og Stortingets behandling av denne forutsatte at Longyearbyen lokalstyre skal få ansvaret for oppmålingstjenester. Videre er det lagt til grunn at Longyearbyen lokalstyre skal få ansvar for oppgaver som på fastlandet er tillagt kommunene. På denne bakgrunn forutsettes det at Sysselmannen på Svalbard bemyndiger Longyearbyen lokalstyre i henhold til § 25 innenfor arealplanområdet for Longyearbyen.

5 Endringer i andre lover

5.1 Endring i lov om megling i konfliktråd av 15. mars 1991 nr. 3

Forslag i høringsbrevet

Konfliktrådets oppgave er å megle i tvister som oppstår ved at en eller flere personer har påført andre skade, tap eller annen krenkelse. Konfliktrådet kan behandle både sivile saker og straffesaker. Forutsetningen for konfliktrådsbehandling er at både gjerningsperson og fornærmede er kjent. Partene må være enige om at saken tas opp i konfliktrådet. Partene møtes med en nøytral megler og de skal selv bidra til å finne en løsning på konflikten. De kan gjøre avtale om erstatning i penger eller naturallytelse. En sak kan også gjøres opp uten at det forutsettes noen ytelse. Alle kommuner skal ha konfliktråd, alene eller i fellesskap med andre kommuner. Staten dekker utgiftene til konfliktråd.

Det antas at det i likhet med på fastlandet er behov for et forum som kan løse konflikter utenfor det formelle rettsapparatet. Særlig gjelder dette konflikter der barn og ungdom er innblandet. Det ble derfor i stortingsmeldingen om Svalbard foreslått at Svalbard bør omfattes av konfliktrådsordningen, noe Stortinget sluttet seg til. Dette ble fulgt opp i høringsbrevet.

Konfliktrådsloven av 15. mars 1991 gjelder for Svalbard, jf. svalbardloven § 2. Loven er imidlertid ikke trådt i kraft for Svalbard. Det ble i høringsbrevet gitt uttrykk for at det synes mest hensiktsmessig at det klart fremgår av konfliktrådsloven at den gjelder for Svalbard. Det ble derfor foreslått en endring av konfliktrådsloven § 2.

På fastlandet oppnevnes konfliktrådsmedglere av en representant utpekt av kommunestyret, en representant fra politiet og konfliktrådslederen, som er ansatt i kommunen. Det ble foreslått at på Svalbard kan dette organiseres ved at en ansatt i Longyearbyen lokalstyre fungerer som konfliktrådsleder. Vedkommende vil sammen med en representant fra lokalstyret og en representant fra sysselmanen kunne oppnevne konfliktrådsmedglere. Denne særordningen bør fremgå av loven, og det ble foreslått inntatt regler om dette i konfliktrådsloven § 3. Vervet som konfliktrådsmedgler er frivillig og rekrutteringen foregår vanligvis ved at ledige verv kunngjøres i den lokale pressen. Det ble gitt uttrykk for at konfliktrådsmedglere bør oppnevnes blant innbyggerne i Longyearbyen.

I henhold til forskrift om megling i konfliktråd av 13. august 1992 § 4 annet ledd skal fylkesmannen føre tilsyn med at konfliktrådenes virksomhet utøves i samsvar med lover og regler. I tredje ledd er det fastsatt at Justisdepartementet er overordnet ansvarlig for faglig veiledning og opplæring, men fylkesmannen skal bistå administrativt og legge forholdene til rette for opplæringsvirksomhet. På Svalbard har sysselmanen samme myndighet som en fylkesmann, noe som innebærer at sysselmanen vil få ansvaret for tilsynet med og oppfølgingen av konfliktrådet på Svalbard.

Høringsinstansenes syn

Ingen av høringsinstansene har hatt merknader til forslaget.

Departementets vurdering

Det fremmes forslag i overensstemmelse med høringsbrevet.

5.2 Endring i lov om vern mot tobakkskader av 9. mars 1973 nr. 14

Forslag i høringsbrevet

I lov om vern mot tobakkskader § 6 niende ledd er Sysselmannen på Svalbard tillagt myndighet til å føre tilsyn med at røykeforbudet overholdes i visse lokaler på Svalbard. Sysselmannen kan delegere til Svalbardsrådet å føre tilsyn etter loven i Longyearbyen og Svea. Delegasjonshjemmelen er foreløpig ikke benyttet.

Det ble i høringsbrevet redegjort for at avviklingen av Svalbardsrådet og opprettelsen av Longyearbyen lokalstyre forutsetter at benevnelsen i § 6 niende ledd endres. I tillegg bør det fremgå at delegasjon til Longyearbyen lokalstyre vil gjelde for Longyearbyen, men ikke Svea, slik ordlyden åpner for i dag. Det ble foreslått endring i tobakkskadeloven § 6 niende ledd i tråd med dette.

Høringsinstansenes syn

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om forslaget.

Departementets vurderinger

Forslag til endringer i tobakkskadeloven fremmes i tråd med høringsbrevet.

5.3 Endring i lov om barnehager av 5. mai 1995 nr. 19

Forslag i høringsbrevet

Det er i dag tre barnehager i Longyearbyen, to av dem eies og drives av Svalbard Samfunnsdrift AS. Barnehageloven er ikke gjort gjeldende for Svalbard. Barnehagedriften på Svalbard reguleres gjennom de vilkår som stilles i forbindelse med at Barne- og familiedepartementet gir tilskudd til drift av barnehagene på Svalbard. Vilkårene tar utgangspunkt i barnehagelovens bestemmelser så langt de passer. Sysselmannen videreformidler i dag barnehagenes søknader om tilskudd til Barne- og familiedepartementet og har i tillegg en kontrollfunksjon i forhold til årsmeldingsskjema. Befaring og tilsyn med barnehagene i Longyearbyen utføres også av sysselmannen etter avtale med Barne- og familiedepartementet.

I stortingsmeldingen om Svalbard ble det sagt at det vil være naturlig å overføre forvaltningsoppgaver forbundet med drift av barnehager i Longyearbyen fra sysselmannen til Longyearbyen lokalstyre. Videre ble det fastslått at barnehagevirksomheten bør formaliseres. Stortinget sluttet seg til dette.

I høringsbrevet ble det fremholdt at myndighet og oppgaver som i barnehageloven tilligger kommuner på fastlandet, bør overføres til Longyearbyen lokalstyre for barnehager i Longyearbyen som mottar tilskudd. På grunn av de særlige forhold som gjør seg gjeldende kan det imidlertid være behov for særskilte tilpasninger i forhold til barnehagelovens regler. Departementet foreslo derfor å innta i barnehageloven en hjemmel for at Kongen kan gi forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard og fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold. Dette ble foreslått inntatt i barnehageloven § 26.

Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser har uttalt seg om forslaget.

Departementets vurderinger

Forslag til endringer i barnehageloven fremmes i tråd med omtalen overfor. Det foreslås imidlertid at hjemmelen til å fastsette særlige regler for Svalbard legges til departementet, og ikke til Kongen som foreslått i høringsbrevet.

6 Administrative og økonomiske konsekvenser

Lokaldemokrati i Longyearbyen

Innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen vil ha administrative og økonomiske konsekvenser, både på sentralt og lokalt nivå.

Administrativt vil innføring av lokaldemokrati innebære at det etableres et nytt folkevalgt organ - lokalstyret. Lokalstyre vil være øverste organ i Longyearbyen lokalstyre. Samtidig vil Svalbardrådet avvikles. Longyearbyen lokalstyre vil få en betydelig utvidelse av myndighet, oppgaver og ansvarsområde i forhold til det Svalbardrådet har hatt.

Enkelte av myndighetsoppgavene vil bli overført fra Sysselmannen på Svalbard. Sysselmannen vil imidlertid beholde ansvar for disse oppgavene for resten av Svalbard. Sysselmannen vil derfor måtte opprettholde kompetansen på disse saksområdene i forhold til de øvrige områdene og bosetningene på Svalbard. Sysselmannen vil også få nye oppgaver i forbindelse med innføring av lokaldemokrati, blant annet klagebehandling og tilsyn. Samlet sett kan det derfor ikke forventes innsparinger hos sysselmannen.

I en overgangs- og innføringsfase vil innføring av lokaldemokrati innebære et økt tilskuddsbehov. Men også på sikt antar departementet at innføring av lokaldemokrati vil medføre økte utgifter. Særlig vil utgiftene være knyttet til administrasjonen i Longyearbyen lokalstyre. Det vil være behov for bl.a. juridisk og økonomisk kompetanse for å kunne ta seg av myndighetsoppgavene og de krav som stilles til økonomistyring.

Videre vil Longyearbyen lokalstyre overta som eier av Svalbard Samfunnsdrift AS. Svalbard Samfunnsdrift AS mottar i dag et tilskudd fra staten for å dekke selskapets underskudd på de tjenestene de yter. Når Longyearbyen lokalstyre overtar som eier av Svalbard Samfunnsdrift AS, vil tilskuddet gå direkte til Longyearbyen lokalstyre, som kanalisere dette videre til selskapet.

Størrelsen på tilskuddet vil bli fastsatt i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet det enkelte år. Tilskuddet vil blant annet være avhengig av nivået på samfunnstjenestene. I Budsjett-innst. S. nr. 14 (2000-2001) til Svalbardbudsjettet pekte utenrikskomiteen på at det må finnes en løsning på utfordringer knyttet til fremtidig energiproduksjon og til opprustning/vedlikehold av distribusjonsnett for fjernvarmen i Longyearbyen. Komiteen understreket at dette må være avklart før Svalbard Samfunnsdrift AS blir overført til Longyearbyen lokalstyre. Behovet for opprustning av energiverket og forsyningsnett i Longyearbyen er ikke en direkte økonomisk konsekvens av innføring av lokaldemokrati. Regjeringen vil komme tilbake til dette spørsmålet i budsjettsammenheng.

Konfliktråd og forlikråd

Etablering av konfliktråd for Svalbard vil bli en statlig utgiftspost. Det antas at konfliktrådet vil få et forholdsvis lite antall saker. Det vil likevel påløpe visse administrative kostnader, bl.a. kurs for konfliktrådsleder og meglere.

Etablering av forliksråd for Svalbard vil innebære utgifter for Longyearbyen lokalstyre, som også vil motta inntekter fra rettsgebyret.

Øvrige lovendringer

De øvrige forslag til lovendringer vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

7 Merknader til de enkelte bestemmelser

7.1 Merknader til endring i svalbardloven av 17. juli 1925 nr. 11

Til § 5

Sysselmannen er i dag hjelpedommer ved underretten, jf. bestemmelsens annet ledd annet punktum. Denne funksjonen er foreslått fjernet. Betegnelsen «hjelpedommer for underretten» tas derfor ut av bestemmelsen. Ordet «han» i bestemmelsen er erstattet med «sysselmannen» for å gjøre bestemmelsen mer kjønnsnøytral.

Til § 8

Gjeldende § 8 oppheves som følge av at sysselmannens hjelpedommerfunksjon fjernes, jf. § 5.

Det foreslås ny ordlyd i § 8 som omhandler forliksrådet.

Etter domstolsloven § 27 skal det være et forliksråd i hver kommune. Etter § 8 første punktum skal det opprettes forliksråd for Svalbard. Forliksrådet vil ha domsmyndighet for hele Svalbard. Nærmere regler om forliksrådene fremgår av domstolsloven §§ 27, 28, 56-60. Disse reglene vil gjelde tilsvarende for forliksrådet for Svalbard.

Etter andre punktum skal medlemmene til forliksrådet velges av lokalstyret selv. Myndigheten kan følgelig ikke delegeres internt.

Til § 9

I dag foretar retten megling i de saker der forliksmegling er påbudt. Som følge av at det opprettes forliksråd for Svalbard, blir denne bestemmelsen overflødig. Første ledd foreslås derfor opphevet. Andre til femte ledd i bestemmelsen gjelder rettsmøter på Svalbard og blir stående som nytt første til fjerde ledd.

Til § 11

Det foreslås at gjeldende § 11 første ledd oppheves.

Det foreslås et nytt *første ledd* der det fremgår at lokalstyret gis myndighet til å velge meddommere. Denne myndigheten har til nå ligget hos sysselmannen. Valget skal foretas av lokalstyret selv. Meddommere skal velges hvert fjerde år. Valget skal foretas etter hvert valg til lokalstyret, og meddommernes funksjonstid vil gjelde i fire år fra 1. mai det påfølgende året. Det avgjøres ved loddtrekning hvilke meddommere som skal møte i den enkelte rettssak, og trekningen foretas av en av domstolens tjenestemenn.

Etter *andre ledd* skal skjønnsmenn og rettsvitner oppnevnes av retten, på vanlig måte.

Til § 25

Det foreslås at gjeldende første ledd oppheves.

Nåværende *andre ledd* blir nytt første ledd, som foreslås endret for å presisere sysselmannens myndighet til å foreta både kart- og delingsforretning. Samtidig er det inntatt en regel om når målebrev skal settes opp, som er tilsvarende delingslovens regel om dette. Det er også foreslått å lovfeste en plikt til å rapportere opplysninger til det offisielle grunneiendoms-, adresse- og bygningsregister. Bestemmelsen inneholder fra før en adgang for sysselmanen til å overlate oppgaveutførelsen til andre, jf. formuleringen «eller den sysselmanen bemyndiger».

I nytt *andre ledd* er det tatt inn hjemmel for å fastsette forskrifter om gjennomføring av kart- og delingsforretninger på Svalbard. Det er allerede en gebyrhjemmel for slike forretninger.

Til § 29

Bestemmelsen angir hvilket *formål* de foreslåtte bestemmelsene om Longyearbyen lokalstyre skal ha. Bestemmelsen er generelt utformet og angir de grunnleggende hensyn som ligger til grunn for opprettelsen av Longyearbyen lokalstyre.

Siktemålet er for det første å legge til rette for et funksjonsdyktig *lokalt folkestyre* i Longyearbyen. Det er innbyggerne i Longyearbyen som velger medlemmene i lokalstyret og som gis innflytelse over utviklingen av lokalsamfunnet.

Et *funksjonsdyktig* lokaldemokrati knytter an til en rekke faktorer. En viktig forutsetning er at oppgavene og rammeverket gir tilstrekkelig rom for lokal styring og lokale prioriteringer. Longyearbyen lokalstyre vil få myndighet og oppgaver på en rekke områder, og vil overta som eier av Svalbard Samfunnsdrift AS, som i dag tilbyr «kommunale tjenester» i Longyearbyen. Longyearbyen lokalstyre vil på den måten få hånd om utviklingen på sentrale samfunnsområder. I tillegg vil lokalstyret ha stor grad av frihet til å foreta politiske prioriteringer og valg. Samlet sett vil dette legge til rette for reell innflytelse på utviklingen i bosettingen.

Avgrænsingen til *Longyearbyen* er omtalt i tilknytning til § 33.

Målsettingen om en *rasjonell og effektiv forvaltning* vil gjelde ulike forhold, bl.a. organiseringen av Longyearbyen lokalstyres totale virksomhet, kvaliteten på oppgavegjennomføringen, økonomisk styring og planlegging osv. Lovforslaget fastsetter noen regler som er ment å legge til rette for dette, se særlig § 35 om administrasjonsutvalg, leder og nestleder, § 39 om administrasjonssjef og § 40 om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og rapportering. Det er forutsatt at lokalstyret i stor grad selv skal utforme sin egen virksomhet, og det vil utenom dette være opp til lokalstyret å finne formålstjenlige måter å organisere og styre virksomheten på.

Henvisningen til *fellesinteressene* avspeiler at Longyearbyen lokalstyre er tiltenkt den samme rollen som kommunene har på fastlandet. Det skal være myndighetsutøver, utføre ulike samfunnsoppgaver og ivareta fellesskapets interesser i forhold til samfunnsutviklingen på stedet. Den foreslåtte § 31 konkretiserer viktige sider ved denne funksjonen.

Innenfor rammene av norsk svalbardpolitikk er en avgrensning som viser til det rammeverket som gjelder på Svalbard, blant annet Svalbardtraktaten, og de politiske mål som er satt for norsk svalbardpolitikk. Disse kommer til uttrykk blant annet i St. meld. nr. 9 (1999-2000) Svalbard. Dette medfører at lokaldemokratiet i Longyearbyen vil ha andre rammevilkår enn det fastlands-kommunene har. Flere bestemmelser i forslaget, blant annet § 31 og § 33 er utformet på bakgrunn av dette.

Målet om *en miljøforsvarlig og bærekraftig utvikling* har sitt utspring i de høye miljømål som er satt for Svalbard, jf. de overordnede målene for norsk svalbardpolitikk. Longyearbyen lokalstyre vil på en rekke måter utøve virksomhet som har betydning for miljøtilstanden på stedet. Det er derfor ønskelig at hensynet til miljø og utvikling ligger som en føring for virksomheten. Uttrykket er brukt også i forslag til lov om miljøvern på Svalbard. Det vil således være samme begrepsbruk i begge lovene.

Formålsbestemmelsen skal ligge til grunn for Longyearbyen lokalstyres virksomhet. Det gjelder både ved myndighetsutøvelse og ved utførelsen av ulike oppgaver, enten de er pålagt gjennom lov, forskrift eller annet, eller organet selv har påtatt seg dem med grunnlag i sin alminnelige handlefrihet. Bestemmelsen er generelt utformet, og åpner for skjønn når det gjelder innholdet i de angitte vurderingstema.

Samtidig vil svalbardloven § 29 - i motsetning til det som gjelder for kommunene etter kommuneloven § 1 - være styrende for Longyearbyen lokalstyres virksomhet, se nærmere omtale i punkt 3.5.2. Spørsmålet vil kunne komme opp i forbindelse med tilsyn og kontroll med virksomheten, jf. den foreslåtte § 43.

Til § 30

Bestemmelsen fastslår at det i Longyearbyen skal være et folkevalgt organ kalt *lokalstyret*. Formålet med opprettelsen av det lokale organet fremgår av § 29. Reglene om valg til organet fremgår av § 34.

Virksomheten som helhet skal hete *Longyearbyen lokalstyre*. Longyearbyen lokalstyre er en fellesbetegnelse for lokalstyret med tilhørende administrasjon og eventuelle underliggende faste utvalg, råd og komiteer.

Lokalstyret skal være virksomhetens *øverste organ*. Lokalstyret vil ha stor frihet til å organisere virksomheten etter behov, tilpasset de lokale forholdene i Longyearbyen. All virksomhet i Longyearbyen lokalstyre, enten i administrasjonen eller i de folkevalgte organene, skjer på lokalstyrets vegne og for lokalstyrets ansvar. Det er styret som treffer alle beslutninger og representerer virksomheten utad, med mindre annet fremgår av lov eller delegasjonsvedtak. Dette hierarkiske systemet kommer til uttrykk også gjennom reglene om internt tilsyn og kontroll og om omgjøringsadgang, jf. § 44.

Det vil imidlertid være utstrakt adgang til delegasjon fra lokalstyret til de andre folkevalgte organene og til administrasjonen. Det er ved bruk av ordet «selv» angitt der delegasjonsadgangen er avskåret, se f.eks. i § 36. Det er også ellers generelle begrensninger i delegasjonsadgangen. Lokalstyret kan ikke delegere all eller hovedtyngden av myndighet og ansvar til underlagte organer, og prinsipielle og viktige saker bør avgjøres av lokalstyret.

Til § 31

Første ledd angår Longyearbyen lokalstyres alminnelige kompetanse, dvs. hvilke oppgaver det skal ha *adgang til* å gå inn på, dersom det finnes ønskelig.

Bestemmelsen åpner for at Longyearbyen lokalstyre kan velge å gå inn på tiltak av allmenn interesse i Longyearbyen, med mindre staten allerede ivaretar oppgaven. I uttrykket *allmenn interesse* ligger en forutsetning om at det er i fellesskapets interesse at Longyearbyen lokalstyre engasjerer seg i oppgaven. Tiltakene skal *ha tilknytning til Longyearbyen*, jf. merknadene til § 33. Unntaket om at oppgaven ikke må *ivaretas av staten* bygger på at Longyearbyen lokalstyre ikke skal kunne opprette alternativ virksomhet der det allerede finnes et lokalt statlig tilbud.

Andre ledd angår Longyearbyen lokalstyres spesielle kompetanse, dvs. hvilke oppgaver det *er pålagt* å utføre. Bestemmelsen kommer i tillegg til oppgaver og myndighet som er gitt i annet regelverk, eventuelt gitt ved delegasjon.

Bestemmelsen innebærer at Longyearbyen lokalstyre skal ha ansvaret for infrastrukturen i Longyearbyen. Med *infrastruktur* siktes det til sentral teknisk infrastruktur, som vei, produksjon og distribusjon av elektrisk kraft og fjernvarme, vannforsyning osv. En veiledning for tolkningen vil være de tiltak innenfor denne sektoren som Svalbard Samfunnsdrift AS i dag utfører. Hvilke tjenester som faller inn under begrepet kan endres over tid, og det er derfor ikke angitt i loven hvilke tjenester som skal omfattes.

Plikten er avgrenset mot infrastruktur som *staten* har ansvaret for. Ansvaret for visse tjenester kan også være tillagt *andre*. Dette kan være institusjoner eller private selskaper. Ansvaret må i så fall uttrykkelig være tillagt disse, f.eks. i lov eller gjennom konsesjon.

Longyearbyen lokalstyre vil gjennom *gebyrkunne* få dekket sine faktiske utgifter til oppgaver knyttet til infrastruktur. Gebyret skal fastsettes av lokalstyret selv. Bestemmelsen vil ha betydning der det ikke finnes annet grunnlag for betaling, f.eks. lovhjemmel eller avtalegrunnlag.

Med *selvkost* menes det at gebyrinntektene på de enkelte områdene ikke skal overstige de faktiske utgiftene ved den konkrete tjenesten.

Til § 32

Bestemmelsen angår hvilke saksbehandlingsregler som skal følges under utøvelse av virksomheten. Bestemmelsen omfatter i utgangspunktet hele virksomheten, herunder administrasjonen, faste utvalg og komiteer.

Bestemmelsen angir at forvaltningsloven og offentlighetsloven skal gjelde tilsvarende for Longyearbyen lokalstyres virksomhet som for kommunene. Dette betyr at det skal gjelde de samme regler for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene etter disse lovene.

Henvisningen vil medføre at forvaltningslovens krav til saksbehandling ved enkeltvedtak og forskrifter skal legges til grunn. Henvisningen til offentlighetsloven medfører at reglene om offentlighet i forvaltningen skal gjelde for Longyearbyen lokalstyres virksomhet. Lovene vil gjelde all virksomhet, også der Longyearbyen lokalstyre handler på privatrettslig grunnlag.

Til § 33

Longyearbyen lokalsforvaltnings virksomhetsområde vil være *Longyearbyen arealplanområde*, som utgjør bosettingen med nærområde.

Grensene for Longyearbyen arealplanområde fremgår i dag av forskrift om arealplanlegging i bosettingen på Svalbard av 24. januar 1997 § 2. Lov om miljøvern på Svalbard vil erstatte arealplanforskriften som hjemmel for å opprette arealplanområder rundt bosettingene. Det er foreslått at grensen for Longyearbyen lokalstyres myndighetsområde skal være den til enhver tid gjeldende arealplangrense.

Til § 34

Lokalstyret skal erstatte Svalbardrådet som folkevalgt organ i Longyearbyen.

Av første ledd fremgår det at det er de som har bostedsadresse i Longyearbyen som skal ha stemmerett («velges av») og være valgbare («og blant»). Ved spørsmål om bostedsadresse vil befolkningsregisteret for Svalbard bli lagt til grunn.

Andre ledd fastslår at det skal være forholdstallsvalg og at valget skal gjelde for 4 år. I dag er valgperioden for Svalbardrådet 2 år.

Ved behov kan det under valgperioden holdes *suppleringsvalg*. Med uttrykket «etter egne regler» vises det til at et suppleringsvalg ikke skal skje etter reglene om valg til lokalstyret. Ordningen med suppleringsvalg foreslås gjennomført ved at de enkelte partier eller grupperinger (listesamarbeid) foretar valg av nye representanter til de tomme plassene. Lokalstyret suppleres med de nyvalgte personene forholdsmessig. Suppleringsvalget vil således ikke endre styrkeforholdet mellom partiene. Før det foretas suppleringsvalg, må hvert parti sette inn alle sine varamedlemmer fra nominasjonslisten.

Tredje ledd angir antallet styremedlemmer i lokalstyret. Svalbardrådet har i dag 15 medlemmer. Bestemmelsen angir at lokalstyret selv skal kunne fastsette antall medlemmer i lokalstyret. Det foreslås lovfestet at lokalstyret skal ha minst 11 medlemmer, som er det laveste antallet medlemmer kommunestyre i kommuner med tilsvarende folketall skal ha. Det skal være ulike tall, jf. kravet i kommuneloven § 7.

Nærmere regler om stemmerett, valgbarhet, gjennomføring av valg og suppleringsvalg er foreslått fastsatt i forskrift, jf. *fjerde ledd*.

Det kan for oversiktens skyld nevnes at valgloven av 1. mars 1985 nr. 3 har regler om forhåndsstemming til kommunestyre-, fylkestings- og stortingsvalg for bosatte på Svalbard.

Til § 35

Første ledd omhandler ulike sider ved *administrasjonsutvalget*. Longyearbyen lokalstyre skal ha et administrasjonsutvalg med minst 5 personer. Bruken av begrepet administrasjonsutvalg er en videreføring av gjeldende ordbruk. Administrasjonsutvalget vil ha tilsvarende rolle som formannskapet i kommunene.

Medlemmene og varamedlemmene i administrasjonsutvalget velges av og blant lokalstyrets faste medlemmer. Ingen varamedlemmer til lokalstyret eller

andre kan velges til administrasjonsutvalget. Det er naturlig at valget foretas på lokalstyrets konstituerende møte. Valget gjelder hele perioden.

Valg av administrasjonsutvalg skal foretas av lokalstyret *selv*.

Det er foreslått å lovfeste at administrasjonsutvalget skal behandle forslag til økonomiplan og årsbudsjett. Skattevedtak, som formannskapet skal behandle, er ikke aktuelt for Longyearbyen lokalstyre. Ut over dette fastsetter lokalstyret selv området for administrasjonsutvalgets virksomhet.

I *annet ledd* reguleres valg av leder og nestleder. Vervene tilsvares ordfører og varaordfører. Det er lokalstyret selv som velger sin leder og nestleder blant administrasjonsutvalgets faste medlemmer. Valget gjelder hele valgperioden.

Lederen skal lede møtene i lokalstyret og administrasjonsutvalget. Lederen er Longyearbyen lokalstyres rettslige representant og undertegner på dennes vegne i alle tilfeller hvor myndighet ikke er tildelt andre.

Videre kan lokalstyret gi lederen myndighet til å treffe vedtak i enkeltsaker eller i typer av saker som ikke er av prinsipiell betydning.

Nestlederen vil være lederens faste stedfortreder. Der lederen trer midlertidig ut av sitt verv, vil nestlederen inneha lederfunksjonene. Det må da velges midlertidig nestleder. Det kreves nyvalg der lederen trer endelig ut av sitt verv.

Til § 36

Første ledd fastslår lokalstyrets adgang til selv å fastsette organisasjonsstrukturen. Lokalstyret skal kunne opprette de faste utvalg og komiteer det finner hensiktsmessig og fastsette deres ansvarsområder. Bestemmelsen gir lokalstyret adgang til å opprette faste utvalg og komiteer, jf. ordet «kan». Faste utvalg og komiteer som opprettes vil være hjelpeorganer for lokalstyret og administrasjonsutvalget.

Faste utvalg vil være permanente organer med et bestemt saksområde fastsatt av lokalstyret. Utvalgene er ment å skulle bestå gjennom hele valgperioden og ha oppgaver av varig karakter. Faste utvalg skal forberede saker for lokalstyret og administrasjonsutvalget og treffe avgjørelser der myndigheten er delegert. Faste utvalg kan i utgangspunktet gis samme myndighet som administrasjonsutvalget, og delegasjonsadgangen er den samme.

Vedtaket om å opprette faste utvalg og angivelsen av deres saksområder er beslutninger som lokalstyret må treffe «selv», og myndigheten kan således ikke delegeres. Som en konsekvens av dette må lokalstyret selv treffe vedtak om nedleggelse eller omorganisering av faste utvalg. Dette kan vedtas også under valgperioden. Videre skal lokalstyret selv velge medlemmer og vara-medlemmer til utvalgene og avgjøre hvem som skal være leder og nestleder.

Dersom det opprettes faste utvalg, skal de bestå av minst tre medlemmer. Også personer utenfor lokalstyret kan velges inn i slike utvalg. Reglene om kjønnsrepresentasjon vil komme inn ved sammensetning av faste utvalg, jf. § 37 annet ledd.

Komiteer opprettes til forberedende behandling av konkrete saker og til å utføre konkrete tidsbegrensede oppgaver. Det kreves ikke at lokalstyret «selv» må oppnevne komiteer. Også til komiteene kan det velges andre enn de

som sitter i lokalstyret. Videre vil de samme kravene til kjønnsrepresentasjon gjelde, jf. § 37 annet ledd.

Til § 37

Første ledd angår gjennomføringen av møter i folkevalgte organer under lokalstyret. Bestemmelsen henviser til kommuneloven § 30 om møteprinsippet og § 31 om åpne eller lukkede møter, og gir disse tilsvarende anvendelse. Møteprinsippet innebærer at beslutninger skal tas i et formelt møte, som det er innkalt til og som gjennomføres på fastsatt måte. Det kan etter kommuneloven § 30 åpnes for fjernmøter og skriftlig saksbehandling. Etter kommunelovens § 31 skal møter i folkevalgte organer holdes for åpne dører, med mindre noe annet følger av lovbestemt taushetsplikt eller konkret vedtak, jf. bestemmelsens punkt 3-6.

Annet ledd gjelder kjønnsrepresentasjon. Ved sammensetning av andre folkevalgte organer enn lokalstyret, stilles de samme krav til kjønnsrepresentasjon som i kommuneloven, jf. dennes §§ 16, 36, 37 og 38, som gis tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre. Med tilsvarende anvendelse menes det at de samme krav skal gjelde for organer underlagt lokalstyret som for organer underlagt kommunene. Også likestillingsloven har regler om kjønnsrepresentasjon. Likestillingsloven gjelder på Svalbard.

Tredje ledd gir hjemmel for at departementet kan fastsette nærmere regler om saksbehandlingen i folkevalgte organer.

Til § 38

Bestemmelsen gir hjemmel for at departementet fastsetter nærmere regler om de folkevalgtes rettigheter og plikter. I den forbindelse vil det bli vurdert hvilke regler i kommuneloven kapittel 7 om de folkevalgtes rettigheter og plikter som bør gis anvendelse. Dette er blant annet regler om folkevalgtes rett og plikt til å delta på møter, om inhabilitet, om rett til dokumentinnsyn, dekning av utgifter og økonomisk tap og arbeidsgodtgjørelse.

Til § 39

Utgangspunktet er at Longyearbyen lokalstyre skal organisere egen virksomhet. *Første ledd* fastslår imidlertid at lokalstyret skal ansette en administrasjonssjef. Ansettelsen skal foretas av lokalstyret selv, og kan følgelig ikke delegeres, jf. tilsvarende regler for ansettelse av administrasjonssjef i kommunene.

Administrasjonssjefen skal være øverste leder av administrasjonen og skal sørge for at virksomheten utøves innenfor de mål og rammer lokalstyret har satt. Longyearbyen lokalstyre avgjør hvilke andre stillinger det er behov for i administrasjonen.

Det er viktig at administrasjonssjefen har kjennskap til og kan gi informasjon om den totale virksomheten. Etter *annet ledd* har derfor administrasjonssjefen møte- og talerett i alle organer i Longyearbyen lokalstyre. Administrasjonssjefen kan eventuelt la seg representere ved en underordnet.

Tredje ledd angår administrasjonssjefens myndighet i enkeltsaker. Lokalstyret eller annet folkevalgte organ kan gi administrasjonssjefen myndighet til

å treffe vedtak i saker som ikke er av prinsipiell betydning. Rammene for dette fastsettes av lokalstyret.

Til § 40

Første ledd viser til at kommuneloven kapittel 8 om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og rapportering, med unntak av § 49, skal gis tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre. *Tilsvarende anvendelse* vil innebære at kommunelovens regler skal gjelde på samme måte for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene.

Kommuneloven § 44 har regler om *økonomiplan*. Regelen vil innebære at Longyearbyen lokalstyre en gang i året skal vedta rullerende økonomiplan som omfatter minst de fire neste budsjettårene. Planen skal omfatte Longyearbyen lokalstyres totale virksomhet, og skal gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i perioden. Lokalstyret selv skal vedta økonomiplan og endringer i denne. Det er særskilte saksbehandlingsregler for vedtagelse av økonomiplan. Økonomiplanen skal oversendes til departementet til orientering. Planen skal ikke godkjennes av departementet, og vil være gyldig når den er vedtatt. Lovligheten kan imidlertid prøves på vanlig måte.

Kommuneloven § 45 omhandler behandlingen av *årsbudsjett*. Kommende års budsjett skal vedtas innen årets utgang. Årsbudsjettet er bindende for ressursbruken i budsjettåret, jf. kommuneloven § 47. Lokalstyret skal selv vedta årsbudsjett. Egne saksbehandlingsregler fremgår av kommuneloven § 45 pkt. 2 og 3. Innholdet i årsbudsjettet er omhandlet i kommuneloven § 46.

Annet ledd angår *innrapportering av årsregnskap og årsberetning* til departementet. Reglene fremgår av kommuneloven § 48. Regelen vil medføre at Longyearbyen lokalstyre for hvert avsluttet kalenderår skal utarbeide årsregnskap og årsberetning. Lokalstyret selv vedtar årsregnskapet etter innstilling fra administrasjonsutvalget. I årsberetningen skal det opplyses om forhold som er viktige for å bedømme Longyearbyen lokalstyres økonomiske stilling og resultatet av virksomheten som ikke fremgår av årsregnskapet, og/eller andre forhold av vesentlig betydning for Longyearbyen lokalstyre. Årsregnskap og årsberetning fra Longyearbyen lokalstyre skal sendes departementet. Dette vil i første rekke være en kilde til informasjon om virksomheten i foregående år. Lovligheten av vedtakene kan prøves på vanlig måte.

Til § 41

Bestemmelsen viser til kommuneloven kapittel 9 om gjeldsforpliktelser og gir reglene tilsvarende anvendelse så langt de passer. Med *tilsvarende anvendelse* vises det til at reglene skal gjelde for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene. Uttrykket *så langt de passer* er tatt inn fordi ikke alle reglene i dette kapitlet kan anvendes for Longyearbyen lokalstyre. Blant annet er henvisningen i § 53 om skyldig skatt ikke aktuell for Longyearbyen lokalstyre, da det ikke er åpnet for lokal skatteinnkreving i Longyearbyen. Skatt etter svalbardskatteloven er en direkte statsskatt som gjelder for hele Svalbard.

Kommuneloven § 50 har regler om låneoptak. Bestemmelsen gir adgang til å ta opp lån for å finansiere investeringer, forutsatt at tiltaket er ført opp i

årsbudsjettet. For Longyearbyen lokalstyre vil investeringer i infrastruktur kunne dekkes gjennom låneopptak.

Garantier og pantsettelse for andres økonomiske forpliktelser reguleres av kommuneloven § 51. Garantier skal godkjennes av departementet. Orientering er ikke tilstrekkelig.

Videre er det gitt regler om motregning (§ 53), utlegg og arrest, konkurs og gjeldsforhandling (§ 55), vedtak om betalingsinnstilling og følgene av dette (§§ 56, 57 og 58) mv. Det må avgjøres konkret hvilke regler som vil ha anvendelse for Longyearbyen lokalstyre.

Til § 42

Bestemmelsen åpner for at deler av Longyearbyen lokalstyres virksomhet kan opprettes som kommunalt foretak. Nærmere regler går fram av kommuneloven kapittel 11, som er gitt tilsvarende anvendelse for foretak under Longyearbyen lokalstyre.

Hensikten med å opprette kommunalt foretak vil være at deler av virksomheten kan skilles ut til en selvstendig enhet, men likevel være en del av virksomheten. Visse avgjørelser skal derfor godkjennes av lokalstyret, jf. kommuneloven § 69. Forholdet til den øvrige administrasjonen vil styres av kommuneloven § 72.

Det er lokalstyret selv som må vedta opprettelsen av foretak for deler av virksomheten. Videre er det lokalstyret selv som velger styre og fastsetter vedtekter for foretaket. Slikt foretak skal registreres i Foretaksregisteret. Minstekrav til innholdet i vedtektene går fram av kommuneloven § 63 nr. 1.

Et kommunalt foretak skal ledes av et styre og en daglig leder. Styret skal ha minst tre medlemmer. Styrets myndighet fremgår av § 67. Styremøtene er regulert i § 68. Styret representerer foretaket utad, jf. § 73. Overskridelse av representasjonsretten er omhandlet i § 74. Daglig leder skal ikke være medlem av styret. Nærmere regler om daglig leder og dennes myndighet er gitt i kommuneloven §§ 70 og 71.

Til § 43

Kommuneloven §§ 59 og 59a om statlig tilsyn og kontroll gjøres gjeldende for Longyearbyen lokalstyre på tilsvarende måte som for kommunene, jf. uttrykket *får tilsvarende anvendelse*.

Kommuneloven § 59 omhandler lovlighetskontroll. Tre eller flere medlemmer i lokalstyret kan etter bestemmelsen sammen bringe avgjørelser truffet av folkevalgt organ eller av administrasjonen inn for lovlighetskontroll. Dette gjelder likevel ikke avgjørelser om ansettelse, oppsigelse eller avskjed. Reglene vil gjelde for endelige avgjørelser.

Krav om lovlighetskontroll skal fremsettes for vedkommende vedtaksorgan. Vedtaksorganet kan da omgjøre det aktuelle vedtaket. Ved slik klage kan også overordnet organ på nærmere vilkår omgjøre vedtaket på vanlig måte. Hvis ikke vedtaket blir omgjort, oversendes saken til departementet.

Lovlighetskontrollen vil angå lovligheten av en avgjørelse. Longyearbyen lokalstyres privatrettslige forpliktelser, f.eks. i henhold til avtale, omfattes ikke av lovlighetskontrollen. En saksbehandlingsfeil medfører ugyldighet bare der

feilen har virket bestemmende inn på innholdet, jf. forvaltningsloven § 41. I slike tilfeller oppheves vedtaket. Det treffes imidlertid ikke nytt, gyldig vedtak. Det må vedtaksorganet selv gjøre.

Det er i kommuneloven § 59 nr. 7 fastsatt at krav om lovlighetskontroll, må fremmes innen 3 uker. Det er naturlig å legge dette til grunn også overfor Longyearbyen lokalstyres vedtak.

Kontrollmyndigheten er lagt til departementet, men er for kommunenens del i all hovedsak delegert til fylkesmennene. For Svalbards vedkommende vil kontrollmyndigheten bli delegert til Sysselmannen på Svalbard.

Kommuneloven § 59a omhandler statlig kontroll og godkjenning av økonomiske forpliktelser. Visse langsiktige låneopptak og andre forpliktelser krever på visse vilkår godkjenning fra departementet, jf. nr 1 bokstav a - d. Det skal i slike tilfeller føres kontroll med lovligheten av budsjettvedtaket. Bestemmelsen vil gjelde tilsvarende for kontroll med Longyearbyen lokalstyres økonomiske forpliktelser. Kontrollmyndigheten vil også her delegeres til sysselmannen.

Til § 44

Bestemmelsene om internt tilsyn og kontroll er ikke like omfattende som kommunelovens § 60. Den største forskjellen er at det ikke foreslås å opprette et internt kontrollutvalg for Longyearbyen lokalstyres virksomhet.

Første ledd omhandler reglene om lokalstyrets tilsynsansvar. Dette gjelder på samme måte som for kommunene, jf. kommuneloven § 60 nr 1. Lokalstyrets omgjøringsadgang reguleres i bestemmelsen.

Annet ledd angår revisjon av Longyearbyen lokalstyres regnskaper. Det er foreslått at reglene om kommunal revisjon skal gjelde, men at det ikke er nødvendig å ansette egen revisor for Longyearbyen lokalstyre. Innholdet i revisjonen omhandles i *tredje ledd*. Etter *fjerde ledd* kan nærmere regler om revisjon fastsettes av departementet.

7.2 Merknader til endring i lov om megling i konfliktråd av 15. mars 1991 nr. 3

Til § 2

I et nytt *tredje ledd første punktum* fastslås det at loven skal gjøres gjeldende på tilsvarende måte for Svalbard. Unntak fra dette vil være uttrykkelig fastsatt i loven.

I *annet punktum* gis det hjemmel for å fastsette forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard. I den forbindelse kan det fastsettes særlige regler. Bestemmelsen åpner for andre regler enn det som følger av konfliktrådsloven dersom forholdene på Svalbard tilsier det.

Til § 3

Som nytt *første ledd tredje punktum* angis framgangsmåten for å oppnevne konfliktrådsmevlere på Svalbard. I Longyearbyen er det andre organer enn i kommunene. Det er derfor fastsatt at meglerne oppnevnes av en representant fra

Longyearbyen lokalstyre, en fra Sysselmannen på Svalbard, som har politimyndigheten lokalt, og av konfliktrådslederen. Oppnevningen gjelder på vanlig måte for 4 år.

7.3 Merknader til endring i lov om vern mot tobakkskader av 9. mars 1973 nr. 14

Til § 6

Bestemmelsens *niende ledd* angår sysselmannens adgang til å delegerer tilsynsmyndighet til Svalbardsrådet. Denne adgangen skal bestå. Bestemmelsens ordlyd må imidlertid endres som følge av at Svalbardsrådet avvikles og Longyearbyen lokalstyre opprettes. Videre angis det uttrykkelig at Longyearbyen lokalstyre bare kan gis myndighet for Longyearbyen, ikke Svea, slik gjeldende lovbestemmelse åpner for.

7.4 Merknader til endring i lov om barnehager av 5. mai 1995 nr. 19

Til § 26

Barnehageloven gjelder i dag ikke på Svalbard. De eksisterende barnehagene i Longyearbyen styres gjennom vilkår ved tildeling av tilskudd.

Den foreslåtte § 26 er ny og gir hjemmel for å gi forskrifter om barnehagelovens anvendelse på Svalbard. Herunder kan det gis særlige regler av hensyn til de stedlige forholdene.

Justis- og politidepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i svalbardloven m.m. (innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i svalbardloven m.m. (innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag til lov om endringer i svalbardloven m.m. (innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen)

I

I lov om Svalbard av 17. juli 1925 nr. 11 (svalbardloven) gjøres følgende endringer:

§ 5 annet ledd skal lyde:

Sysselemanden har samme myndighet som en fylkesmann. *Sysselemanden* er også politimester (politichef) og notarius publicus, så lenge det ikke er særskilte tjenestemenn i disse stillinger.

§ 8 skal lyde:

Forliksmegling skjer i Svalbard forliksråd. Forliksrådsmedlemmer med vara-medlemmer velges av lokalstyret selv.

§ 9 første ledd oppheves. Nåværende andre til femte ledd blir første til fjerde ledd.

§ 11 første og andre ledd skal lyde:

På Svalbard velger lokalstyret selv meddommere hvert fjerde år. Valget foregår etter hvert valg til lokalstyret og gjelder for fire år fra 1. mai det påfølgende år. Når rettsmøte skal holdes på Svalbard, skal en av domstolens tjenestemenn ta ut meddommere ved loddtrekning.

Skjønnsmenn og rettsvitner oppnevnes av retten.

§ 25 skal lyde:

Myndighet til å holde kart- og delingsforretning på Svalbard tilligger sysselemanden eller den sysselemanden bemyndiger. Ved delingsforretninger og kartforretninger som er krevd av den som har grunnbokshjemmel eller den som har leiet vedkommende grunnareal for mer enn 10 år, skal det settes opp målebrev. Ved delingsforretninger må hjemmelsbrev på det fraskilte ikke tinglyses før målebrevet. Sysselemanden eller den som er bemyndiget etter første punktum, tildeler offisielle registerbetegnelser i forbindelse med at målebrev settes opp. Sysselemanden eller den bemyndigede skal tinglyse målebrevet og rapportere opplysninger til det offisielle grunneiendoms-, adresse- og bygningsregister (GAB).

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av kart- og delingsforretninger og fastsette gebyr for forretninger etter denne paragrafen.

Nytt kapittel 5 skal lyde:

5te kapitel. Longyearbyen lokalstyre

§ 29

Formålet med dette kapitlet er å legge forholdene til rette for et funksjonsdyktig lokalt folkestyre i Longyearbyen, og for en rasjonell og effektiv forvaltning av fellesinteressene innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk, og med sikte på en miljøforsvarlig og bærekraftig utvikling av lokalsamfunnet.

Dette kapitlet gjelder for Longyearbyen lokalstyres virksomhet, herunder Longyearbyen lokalstyres virksomhet i medhold av andre lover.

§ 30

Longyearbyen skal ha et folkevalgt styre (lokalstyret), som er øverste organ i Longyearbyen lokalstyre. Lokalstyret treffer vedtak på vegne av Longyearbyen lokalstyre så langt ikke annet følger av lov eller delegasjonsvedtak.

§ 31

Longyearbyen lokalstyre kan drive virksomhet av allmenn interesse som har tilknytning til Longyearbyen og som ikke ivaretas av staten.

Longyearbyen lokalstyre har ansvar for infrastruktur i Longyearbyen som ikke er tillagt staten eller andre. Lokalstyret kan selv fastsette gebyr for slike tjenester. Gebyret skal beregnes ut fra prinsippet om selvkost.

§ 32

Forvaltningsloven og offentlighetsloven gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre som for kommunene.

§ 33

Longyearbyen lokalstyres myndighetsområde er arealplanområdet for Longyearbyen slik dette fastsettes ved forskrift i medhold av lov om miljøvern på Svalbard.

§ 34

Lokalstyret velges av og blant de stemmeberettigede innbyggere med bostedsadresse i Longyearbyen.

Valget er et forholdstallsvalg og gjelder for fire år. Det kan i løpet av perioden holdes suppleringsvalg etter egne regler.

Lokalstyret skal minst ha 11 medlemmer og medlemstallet skal være et ulike tall.

Departementet gir forskrift om stemmerett, valgbarhet, gjennomføring av valg og suppleringsvalg til lokalstyret.

§ 35

Lokalstyret velger selv et administrasjonsutvalg på minst 5 medlemmer. Medlemmer og varamedlemmer til administrasjonsutvalget velges av og blant medlemmene i lokalstyret for hele valgperioden. Administrasjonsutvalget behandler forslag til økonomiplan og årsbudsjett. For øvrig fastsetter lokalstyret selv området for administrasjonsutvalgets virksomhet. Administrasjonsutvalget kan tildeles avgjørelsesmyndighet i alle saker hvor ikke annet følger av lov.

Lokalstyret velger selv blant administrasjonsutvalgets medlemmer en leder og en nestleder. Valget foretas for hele valgperioden. Lederen leder møtene i lokalstyret og administrasjonsutvalget og er rettslig representant for Longyearbyen lokalstyre og undertegner på dennes vegne i alle tilfeller hvor myndigheten ikke er tildelt andre. Lokalstyret kan gi lederen myndighet til å treffe vedtak i enkeltsaker eller i typer av saker som ikke er av prinsipiell betydning.

§ 36

Lokalstyret kan selv opprette de faste utvalg det finner hensiktsmessig. Slike utvalg skal ha minst tre medlemmer. Lokalstyret fastsetter selv området for de faste utvalgs virksomhet. Faste utvalg kan tildeles avgjørelsesmyndighet i alle saker hvor ikke annet følger av lov. Lokalstyret velger selv medlemmer og vara-medlemmer til utvalgene, og blant medlemmene leder og nestleder.

Lokalstyret kan opprette komiteer til forberedende behandling av saker og til å utføre særskilte verv. Slik komité kan også tildeles myndighet til å avgjøre enkeltsaker som har direkte tilknytning til komiteens oppdrag.

§ 37

Kommuneloven § 30 om møteprinsippet og § 31 om åpne eller lukkede møter får tilsvarende anvendelse for lokalstyret.

Reglene i kommuneloven §§ 16, 36, 37 og 38 om representasjon av begge kjønn får tilsvarende anvendelse ved valg til andre folkevalgte organer enn lokalstyret.

Departementet gir forskrift om saksbehandlingen i folkevalgte organer, herunder regler om valg til andre folkevalgte organer enn lokalstyret og om opprykk og nyvalg til slike organer.

§ 38

Departementet gir forskrift om folkevalgtes rettigheter og plikter.

§ 39

Lokalstyret skal selv ansette en administrasjonssjef, som er den øverste leder for Longyearbyen lokalstyres administrasjon. Administrasjonssjefen skal påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet og at vedtak blir iverksatt.

Lederen har møte- og talerett, personlig eller ved en av sine underordnede, i lokalstyret og alle andre folkevalgte organer.

Lokalstyret eller annet folkevalgt organ kan gi administrasjonssjefen myndighet til å treffe vedtak i enkeltsaker eller typer av saker som ikke er av prinsipiell betydning, hvis ikke lokalstyret har fastsatt noe annet.

§ 40

Kommuneloven kapittel 8 om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og rapportering med unntak av § 49 får tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre.

Longyearbyen lokalstyre skal sende årsregnskap og årsberetning til departementet.

§ 41

Kommuneloven kapittel 9 om gjeldsforpliktelser m.m. får tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre så langt det passer.

§ 42

Kommuneloven kapittel 11 om kommunalt og fylkeskommunalt foretak får tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre.

§ 43

Kommuneloven §§ 59 om lovlighetskontroll, opplysningsplikt m.v. og 59a om statlig kontroll og godkjenning av økonomiske forpliktelser får tilsvarende anvendelse for Longyearbyen lokalstyre.

§ 44

Lokalstyret har det øverste tilsyn med all virksomhet i Longyearbyen lokalstyre, og kan forlange enhver sak lagt fram for seg til orientering eller avgjørelse. Det kan omgjøre vedtak av andre folkevalgte organer eller administrasjonen i samme utstrekning som disse kunne omgjøre vedtaket selv.

Lokalstyret skal påse at Longyearbyen lokalstyres regnskaper revideres på en betryggende måte. Revisjon skal skje ved kommunal revisjon. Revisor har, uavhengig av regler om taushetsplikt, rett til nødvendig innsyn i Longyearbyen lokalstyres saksdokumenter og arkiver. Revisor har samme informasjonsrett i forhold til heleiet aksjeselskap som Riksrevisjonen har vedrørende statsaksjeselskap i henhold til aksjeloven §§ 20-5 og 20-6.

Revisjonen skal kontrollere at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og foreta en systematisk vurdering av bruk og forvaltning av Longyearbyen lokalstyres midler med utgangspunkt i oppgaver, ressursbruk og oppnådde resultater.

Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om revisjon.

Nåværende femte kapittel blir nytt sjette kapittel

Nåværende §§ 29 og 30 blir nye §§ 45 og 46.

II

I lov om megling i konfliktråd av 15. mars 1991 nr. 3 gjøres følgende endringer:

§ 2 nytt tredje ledd skal lyde:

Loven gjelder tilsvarende for Svalbard med mindre noe annet er særskilt fastsatt. Departementet kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 3 første ledd skal lyde:

Det oppnevnes konfliktrådsmedglere for hver kommune. Meglerne oppnevnes av en representant utpekt av kommunestyret/kommunestyrene, en representant fra politiet og konfliktrådslederen. På Svalbard oppnevnes kon-

fliktrådsmedglere av en representant utpekt av Longyearbyen lokalstyre, en representant for Sysselmannen på Svalbard og konfliktrådslederen. Oppnevningen gjelder for en periode på 4 år.

III

I lov om vern mot tobakkskader av 9. mars 1973 nr. 14 gjøres følgende endringer:

§ 6 niende ledd skal lyde:

Sysselmannen fører tilsyn med at reglene i og i medhold av paragrafen overholdes på Svalbard. Sysselmannen kan overlate til *Longyearbyen lokalstyre* å føre tilsyn for Longyearbyen.

IV

I lov om barnehager av 5. mai 1995 nr. 19 gjøres følgende endringer:

Ny § 26 skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

V

Ikrafttredelse og overgangsregler.

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
2. Valg til lokalstyret skal fra og med valget høsten 2003 skje samtidig med kommunestyre- og fylkestingsvalg.
